

UMEÅ UNIVERSITET

Högskoleprovet våren och hösten 2024

Provtagargruppens sammansättning och resultat

Christina Wikström

Inga Laukaityte

Per-Erik Lyrén

Abstract

The Swedish Scholastic Aptitude Test (Högskoleprovet) is a standardised selection instrument used for admission to universities and higher education institutions in Sweden. Its primary purpose is to serve as an alternative to upper secondary school grades in the selection process, particularly when the number of applicants exceeds the available study places. The test is administered twice annually, participation is voluntary, and there is no limit to how many times an individual may take it. Each test result remains valid for eight years, and for individuals who take the test multiple times, only the highest score is considered. The popularity of the test fluctuates over time, influenced by factors such as changes in the secondary education system, labour market conditions, and the demand for higher education. These influences lead to variations in both the number and characteristics of test-takers across different administrations. This report aims to describe the composition and performance of test-takers during the spring and autumn administrations of Högskoleprovet in 2024. Results are presented for the overall test-taking population, as well as broken down by gender, age, and educational background. The report also examines the frequency of repeat test-taking and performance trends across multiple attempts. Finally, it outlines the score standardisation (norming) procedures and presents the outcomes of this process.

Sammanfattning

Högskoleprovet är ett urvalsinstrument som används i antagningen till universitet och högskolor i Sverige. Syftet med provet är att fungera som ett alternativ till gymnasiebetygens meritvärde i urvalet till högre utbildning när antalet sökande överstiger antalet studieplatser. Provet administreras två gånger per år, det är frivilligt och det finns ingen gräns för hur många gånger det kan skrivas. Ett provresultat är giltigt i åtta år, och för den som skriver provet flera gånger så används det högsta resultatet i antagningen. Provets popularitet varierar något över tid och påverkas av faktorer som förändringar inom gymnasieutbildningen, arbetsmarknaden och efterfrågan på högre utbildning. Detta leder till vissa variationer i antalet provtagare och deras egenskaper vid olika provtillfällen. Syftet med denna rapport är att beskriva provtagargrupperna och hur de presterade på provet när det gavs våren och hösten 2024. Resultaten presenteras för provdeltagargruppen som helhet men också uppdelat i grupper baserat på kön, ålder och utbildningsbakgrund. Dessutom redovisas i vilken utsträckning provdeltagarna väljer att skriva provet flera gånger och deras prestationer vid upprepade tillfällen. Rapporten beskriver också normeringen av provresultat och utfallet av denna process.

Innehållsförteckning

Abstract	iii
Sammanfattning	iv
Innehållsförteckning	v
Inledning	0
Högskoleprovet –kort historik	4
<i>Provdeltagarna</i>	<i>6</i>
Dagens högskoleprov	8
<i>Provets jämförbarhet mellan administrationer</i>	<i>10</i>
Provtagargrupperna 2024	12
<i>Resultat på gruppnivå</i>	<i>15</i>
Normeringen av provet	24
<i>Tillvägagångssätt</i>	<i>25</i>
<i>Normeringen av den kvantitativa delen 2024</i>	<i>26</i>
<i>Normeringen av den verbala delen 2024</i>	<i>28</i>
<i>Utfallet från normeringen</i>	<i>29</i>
Upprepat provtagande	31
Sammanfattning och diskussion	35
Referenser	41

Inledning

Högskoleprovet är ett prov som används i antagningen till universitets- och högskoleutbildningar i Sverige. Provet mäter kunskaper relevanta för akademiska studier och har till syfte att rangordna behöriga sökande när det råder konkurrens om utbildningsplatser. Högskoleprovet administreras två gånger per år. Provet är frivilligt att ta och öppet för alla som är 18 år eller äldre det år provet ges. Ett provresultat är giltigt i åtta år, vilket är en utökning från fem år sedan 2020. Om en sökande har tagit högskoleprovet fler än en gång under en åttaårsperiod räknas det bästa resultatet. Provresultatet kombineras inte med andra mått, utan utgör ett alternativ till gymnasiebetygens meritvärde. Den som tar högskoleprovet hamnar i en ytterligare urvalsgrupp och därmed i en extra ”kö”.

Högskoleprovet utgör därmed en unik möjlighet, särskilt för personer vars betyg av något skäl inte är konkurrenskraftiga eller som tillhör en antagningsgrupp från vilken få studieplatser tilldelas, och som utan alternativa vägar inte har möjlighet att konkurrera om attraktiva studieplatser. Högskoleprovet ger dock inte behörighet till högre studier. För behörighet krävs gymnasieutbildning eller motsvarande förberedande utbildning, ofta med särskilda kurskrav beroende på vilken utbildning det gäller.

Antagningsreglerna till högre utbildning i Sverige fastställs av regeringen och tillämpas samt följs upp av Universitets- och högskolerådet (UHR) och Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Enligt dessa regler ska minst en tredjedel av utbildningsplatserna fördelas till behöriga sökande baserat på gymnasiebetyg, och minst en tredjedel baserat på resultat från Högskoleprovet. Upp till en tredjedel av platserna kan även tilldelas genom alternativa urvalsinstrument. Alla som söker till högre utbildning med gymnasiebetyg placeras i betygsgruppen, och de som har ett giltigt resultat från Högskoleprovet placeras i högskoleprovgruppen. Detta innebär att sökande kan ingå i flera urvalsgrupper och därmed ha fler chanser att bli antagen.

Även om majoriteten av de sökande antas till högre utbildning genom sina betyg så bidrar högskoleprovet till ett mer inkluderande och flexibelt antagningssystem genom att erbjuda en ytterligare väg till högskolestudier.

Provgenomförandet

Högskoleprovet är ett omfattande prov som sträcker sig över en hel dag. Under provdagen genomförs fem provpass. Varje provpass tar 55 minuter, med raster mellan passen. Tidsramarna är strikta, och tiden är noggrant beräknad för att möjliggöra att samtliga uppgifter ska kunna besvaras. Provtagarna får i provhäftet information om en rekommenderad tidsanvändning per uppgift men kan själv välja hur tiden disponeras. Många upplever provet som tidspressat, vilket gör att strategisk planering inför och under provet ofta är avgörande för optimal prestation. Det kan handla om tidsanvändning men också om att välja i vilken ordning uppgifterna i provhäftet besvaras.

Träning inför provet eller erfarenhet från tidigare prov har visat sig gynnsamt. Förberedelser i form av repetition och träning på de kunskaper och färdigheter som mäts, men också på formatet för provet och uppgifterna, har för de flesta betydelse för resultatet. Första provtillfället fungerar ofta som ett lärande tillfälle, och det är vanligt att resultatet förbättras vid upprepade provtillfällen. Detta stöds av statistik och tidigare forskning som visar att förbättringar i provresultat ofta sker mellan första och andra provtillfället (Henriksson, 1991, 1993, 1995; Henriksson & Bränberg 1992, 1994). Upprepad provtagande analyseras och diskuteras även senare i denna rapport.

Högskoleprovets syfte och målgrupp

Högskoleprovet infördes med syftet att ge personer med studieambitioner och det som beskrevs som studieförmåga möjlighet att ta sig vidare till högre utbildning även om de inte hade tillräckliga betyg eller en traditionell förberedande utbildning för akademiska studier (Wedman, 2017). Detta var särskilt angeläget under en tid då det svenska utbildningssystemet byggdes ut och studiebakgrunden hos potentiella sökande till vidare utbildning kunde se mycket olika ut. Högskoleprovet fungerar även i dag som en kompletterande urvalsmetod och en andra chans, även om studentdemografin förändrats. Detta ligger i linje med den grundläggande principen att det svenska utbildningssystemet ska upprätthålla öppna vägar till vidareutbildning och främja en bred rekrytering till högre utbildning.

Högskoleprovet är öppet för alla. Målgruppen är personer som siktar mot högre utbildning, vilket gör att provtagargruppen är bred och heterogen, dock

med huvuddelen personer som är i slutet av eller precis lämnat gymnasieskolan. Motivet till att ta provet ser olika ut. För många kan Högskoleprovet utgöra den enda vägen till en eftertraktad utbildning. Provet kan ge en möjlighet till att visa på kunskaper och färdigheter som inte reflekteras av betygen från gymnasieskolan. Provet kan också vara betydelsefullt för personer som har en gymnasieutbildning från ett äldre eller utländskt betygssystem, eller högskolebehörighet från alternativa skolformer såsom folkhögskola. Eftersom ett provresultat inte kan försämra en betygsbaserad ansökan till högre utbildning finns det inget att förlora på att skriva provet. Detta gör att även personer med redan höga gymnasiebetyg väljer att skriva provet. Majoriteten av provtagarna går eller har gått ett studieförberedande gymnasieprogram, och det är vanligt att ta provet i slutet av gymnasieutbildningen eller strax därefter. Ett rimligt antagande är att dessa personer tar provet för att försäkra sig om att nyttja de vägar som är möjliga om det finns en osäkerhet kring om betygen kommer att räcka till. Provet kan förstås också tas av personligt intresse, och även av personer som inte tänker söka till högre utbildning eller som redan är antagna. Men även om en stor andel av de som söker till högskolan väljer att skriva högskoleprovet så gör inte alla det. Den som har tillräckligt höga betyg för den utbildning han eller hon ämnar söka till har förstås goda skäl att avstå, medan andra kan ha personliga eller praktiska skäl till att inte skriva provet.

Den årliga uppföljningen

Mot bakgrund av det som diskuteras ovan vad gäller motiven till att skriva provet, i kombination med kontextuella faktorer och storleken på aktuella årskullar, så varierar antalet provdeltagare mellan olika provomgångar. Högskoleprovets popularitet påverkas också av externa faktorer som söktrycket till högre utbildning och arbetsmarknadens utveckling.

Eftersom provdeltagargruppen förändras över tid är det viktigt att kontinuerligt följa upp provets funktion och utfall. Det finns kända skillnader mellan olika grupper av provtagare kopplade till deras bakgrund, tidigare utbildning och prestationer. Ambitionen är att provet ska vara rättvist och inte gynna eller missgynna specifika grupper. Detta är dock en komplex utmaning, inte minst eftersom tillgången till relevant data är begränsad, vilket försvårar uppföljningen.

Även om antalet provtagare förändras mellan provomgångar så har provtagargruppen i flera avseenden varit relativt stabil när det gäller ålder, kön och studiebakgrund när provomgångar och provtagargrupper jämförs över tid. Detta visas senare i denna rapport när 2024 års provtagargrupper redovisas och jämförs med tidigare år. Årliga uppföljningar av provet och dess funktion för olika grupper har genomförts sedan provets införande, den senaste av Wikström, Laukaityte och Lyrén (2024).

Rapportens syfte och disposition

Syftet med denna rapport är att analysera sammansättningen av provtagningsgruppen samt deras prestationer på högskoleprovet under våren och hösten 2024. Rapporten innehåller även jämförelser med tidigare års provdeltagare och deras resultat, i syfte att belysa förändringar över tid.

För att ge läsare som inte är fullt insatta i högskoleprovets bakgrund och funktion ges inledningsvis en kort beskrivning av provets historiska utveckling fram till dess nuvarande utformning. I de efterföljande avsnitten redovisas och analyseras statistik från provomgångarna under 2024, med fokus på deltagarnas sammansättning och prestationer under våren respektive hösten. Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion samt förslag på möjliga riktningar för framtida forskning och utveckling.

Högskoleprovet –kort historik

Högskoleprovet har en lång och etablerad roll inom det svenska utbildningssystemet och har i stora delar behållit sin ursprungliga utformning sedan det infördes år 1977. Ur ett internationellt perspektiv är högskoleprovet är unikt i flera avseenden – särskilt vad gäller dess administration och funktion inom antagningssystemet. Till skillnad från många internationella motsvarigheter är högskoleprovet frivilligt att skriva och fungerar som ett fristående urvals-instrument. I andra länder kombineras ofta provresultat med betyg i antag-ningsprocessen (Wikström, 2008). Det är också ovanligt att ett och samma prov används av i princip samtliga lärosäten som erbjuder högre utbildning, och att urvalsreglerna är centralt fastställda. Provet infördes med ett tydligt syfte att bredda rekryteringen till högskolan genom att erbjuda alternativa vägar in i utbildningssystemet. Detta speglar den svenska utbildningspolitiska ambitionen att högskolan ska vara öppen för alla och utgöra en del av det livslånga lärandet.

Vid införandet 1977 var provet tänkt som ett komplement till betygsbaserad antagning, och de första åren betraktades som en försöksperiod. Provet rik-tade sig initialt till äldre sökande som saknade gymnasiebetyg eller vars betyg inte räckte för att konkurrera om attraktiva utbildningsplatser. Tanken var att dessa individer kunde ha tillägnat sig relevanta kunskaper senare i livet, ex-empelvis genom arbetslivserfarenhet. Därför erbjöds provet inledningsvis endast till personer som var minst 25 år gamla och hade minst fyra års arbets-livserfarenhet. Dessa sökande placerades i en särskild kvotgrupp och rang-ordnades utifrån sina provresultat.

En betydelsefull förändring skedde år 1991, då nya antagningsregler trädde i kraft. Möjligheten att skriva högskoleprovet öppnades då för alla. Därefter har högskoleprovet haft en mycket viktig roll i urvalet och ett alternativ som en stor del av de sökande till högre utbildning väljer. På senare år har några viktiga saker hänt som påverkat deltagande i provet. Dels infördes tillfälliga regler under covid-pandemin som begränsade antalet skrivande och ökade antalet provtillfällen och även provets giltighetstid. Av dessa förändringar permanentades två nya regler; en gällde giltighetstiden för ett provresultat som utökades från 5 till 8 år, och en annan regel gällde en lägre åldersgräns om 18 år.

När det gäller det reguljära högskoleprovets innehåll och utformning så har det skett förändringar av provet och även hur det används vid ett antal tillfällen. Den senaste större förändringen av provet skedde 2011. Då infördes nya delprov, och antalet kvantitativa uppgifter utökades så att det blev en jämn balans mellan provets verbala och kvantitativa delar, med 80 uppgifter inom respektive del. Några nya delprov introducerades och uppgifterna fördelades till viss del om inom de olika delproven. Detta har därefter inte förändrats. De prov som gavs under 2024 skilde sig således inte från tidigare år i utformning vad gäller delprov och antal uppgifter. Provets nuvarande utformning beskrivs bland annat av Lyrén och Ögren (2013) och översiktligt senare i denna rapport.

Syftet med förändringarna 2011 var att göra det möjligt att redovisa ett normerat resultat för provets verbala och kvantitativa delar, och inte enbart totalresultatet som fram till dess varit fallet. Bakgrunden till detta var att det framförts önskemål att kunna vikta den kvantitativa eller verbala delen av provet högre än den andra i urvalet. Utbildningar med en teknisk och matematisk inriktning önskade en större betoning på provets matematiska del, och utbildningar som inte hade en matematisk inriktning hade ett större intresse för informationen från provets verbala delar. Detta har dock hittills enbart genomförts på försök och tillämpas i nuläget inte i den reguljära antagningen.

Högskoleprovets historia beskrivs mer detaljerat av Berggren (2025), Henrysson (1994), Henrysson och Wedman (1995), Wedman (2017) samt Lyrén och Ögren (2013). I Tabell 1 nedan redovisas hur provets sammansättning har förändrats från den första provversionen till den nu gällande.

Tabell 1. Delproven och antalet uppgifter i högskoleprovet sett över tid.

Delprov	1977-1979	1980-1991	1992-1995	1996- vt 2011	ht 2011-
ORD	30	30	30	40	20
NOG	20	20	20	22	12
LÄS	30	24	24	20	20
DTK	20	20	20	20	24
STUF	20	20	-	-	-
AO	30	30	30	-	-
ELF	-	-	24	20	20
XYZ	-	-	-	-	24
KVA	-	-	-	-	20
MEK	-	-	-	-	20
Totalt	150	144	148	122	160

Även om provet inte förändrats i utformning under många år så har andra förändringar skett som påverkat provdeltagandet. Under covid-19-pandemin infördes en tillfällig nedre åldersgräns om 19 år, som sedan justerades till 18 år efter pandemin. Anledningarna till införandet skilde sig åt något. Åldersgränsen under pandemin syftade till att minska provtagargrupperna. Genom en 19-årsgräns prioriterades de personer som verkligen har nytta av provet. Den efterföljande 18-årsgränsen hade planerats en längre tid, och handlade också om att utesluta yngre personer som inte behöver ett provresultat eftersom de ännu inte avslutat sin gymnasieutbildning. Genom åldersgränsen förhindras också eventuella situationer där en gymnasieelev som presterar högt på provet tappar motivation för sina studier. År 2020 utökades provets giltighetstid från fem till åtta år. Även detta var en åtgärd i syfte att minska trycket på provet och minska antalet provtagare per tillfälle, något som inte tycks ha lett till sådana effekter givet det ökande antalet provtagare per år efter pandemin.

Provdeltagarna

Sedan högskoleprovet öppnades för alla har det varit ett populärt alternativ bland sökande till högre utbildning. Som tidigare nämnts så utgörs den största gruppen provtagare av gymnasieelever eller individer som nyligen avslutat

gymnasiet, vilket faller sig naturligt givet att de befinner sig i en ålder då de flesta övergår till högre utbildning sker.

Antalet provtagare har varierat över tid, och av olika orsaker, där framförallt förändringar i regelverk spelat roll. Innan provet öppnades för alla 1991, då endast personer som fyllt 25 år och hade arbetslivserfarenhet kunde använda provet som urvalsgrund, deltog omkring 10 000 personer årligen. Fördelningen mellan vår- och höstomgångar var relativt stabil, med cirka tre femtedelar som skrev provet på våren och två femtedelar på hösten.

När provet öppnades för alla i början av 1990-talet ökade deltagandet markant. Under detta årtionde låg antalet provtagare mellan 130 000 och 145 000 per år, med fortsatt liknande fördelning mellan vår och höst. Därefter minskade deltagandet successivt, och nådde sin lägsta nivå år 2007 med cirka 65 000 provtagare totalt. Under 2010-talet varierade antalet provtagare. År 2017 deltog 111 000 personer, vilket sedan minskade till 102 000 år 2018 och 97 000 år 2019. Pandemin medförde en kraftig nedgång: år 2020 deltog endast 23 288 personer, vilket till stor del berodde på att vårens prov ställdes in och höstens prov genomfördes med strikta restriktioner för deltagande.

År 2021, då tre provtillfällen erbjöds under året och restriktionerna lättades något, ökade antalet provtagare till 73 592. Därefter har antalet provtagare fortsatt att öka. Efter pandemiåren har antalet provtagare ökat varje år. År 2022 deltog sammanlagt 96 229 personer, och 2023 uppgick antalet till 101 066 – en nivå jämförbar med 2018. Som redovisas i denna rapport deltog totalt 111 671 personer över året 2024. Dessa siffror avser genomförda prov, vilket innebär att individer som deltagit vid flera tillfällen under samma år räknas mer än en gång. Detta gäller även för antalet provtagare tidigare år.

Variationerna i antalet provtagare har inte analyserats i detalj, men troliga orsaker inkluderar, som tidigare nämnts, förändringar på arbetsmarknaden, konkurrens om utbildningsplatser samt storleken på årskullarna. Eftersom majoriteten av provtagarna är omkring 20 år gamla har demografiska förändringar stor påverkan. Även förändringar i betygssystemet och den osäkerhet som sådana reformer medför kan bidra till ökningar i provdeltagande. Sammanfattningsvis har antalet provtagare varierat över tid, där vissa föränd-

ringar kunnat kopplas till särskilda händelser, medan andra mer kan antas utifrån söktryck till högre utbildning och liknande. I nuläget finns det inget som tyder på att provets popularitet är på väg att minska.

Dagens högskoleprov

Högskoleprovet administreras i normalfallet vid två tillfällen varje år; ett på våren och ett på hösten. Alla provtagare genomför provet samtidigt, med strikta tidsramar. Provtagarna får under provdagen besvara två provhäften med kvantitativa uppgifter, två provhäften med verbala uppgifter, och ett provhäfte som används för att samla in statistik om uppgifter under utveckling. Detta utprövningshäfte kan även innehålla så kallade ankaruppgifter, vilka används i normeringen. Oavsett om det rör sig om utprövningsuppgifter eller ankaruppgifter så räknas de inte in i provtagarnas resultat.

Det finns många olika varianter av dessa utprövningshäften så att ett stort antal uppgifter kan provas ut vid samma provtillfälle. Under provdagen tilldelas provdeltagarna antingen ett utprövningshäfte med kvantitativa uppgifter eller ett utprövningshäfte verbala uppgifter. Provtagarna får information om att ett av provpassen under dagen är ett utprövningspass, men får inte veta vilket det är. Det är viktigt att uppgifterna besvaras efter bästa förmåga så att det därigenom går att få tillförlitlig statistik. Utprövningsuppgifter som visar sig fungera väl kan komma att ingå i framtida prov, uppgifter som har brister kasseras eller revideras och kan provas om vid ett senare tillfälle.

Efter varje provdag publiceras de reguljära provhäften samt facit. Detta gäller dock inte uppgifterna i utprövningspasset som förblir sekretessbelagda. De redovisas därför inte i efterhand och räknas inte heller in i provresultatet. Utprövningspasset beskrivs därför inte heller närmare i denna rapport.

De kvantitativa delproven i högskoleprovet är:

- XYZ, som mäter förmågan att lösa matematiska problem (24 uppgifter),
- KVA, som mäter förmågan att göra kvantitativa jämförelser (20 uppgifter),

- NOG, som mäter förmågan att hantera matematiska och logiska problem (12 uppgifter), och
- DTK, som mäter förmågan att hämta och tolka information från grafiska beskrivningar (24 uppgifter).

De verbala delproven är:

- ORD, som mäter svensk ordförståelse (20 uppgifter)
- MEK, som mäter förståelse av ord och begrepp i kontext (20 uppgifter),
- LÄS som mäter svensk läsförståelse (20 uppgifter), och
- ELF som mäter engelsk läsförståelse (20 uppgifter).

Alla provhäften innehåller uppgifter som hämtats från fyra olika delprov som antingen är kvantitativt eller verbalt inriktade. De kvantitativa provhäftena består således av uppgifter från delproven XYZ, KVA, NOG och DTK, och de verbala provhäftena består av uppgifter från delproven ORD, MEK, LÄS och ELF. Det är tydligt angivet i varje provhäfte vilket delprov som de olika uppgifterna hör till.

Varje provpass ges normalt 55 minuter som maxtid. Utökad provtid ges enbart till provtagare som har rätt till ett anpassat prov, i nuläget dyslektiker och personer med synskada. Det finns rekommendationer vad gäller tidsanvändning för de olika uppgifterna, eftersom vissa uppgifter bedöms mer tidskrävande än andra och tiden måste användas effektivt. Provdeltagarna får dock själva disponera tiden och välja i vilken ordning uppgifterna besvaras.

Provet illustreras i Figur 1 nedan.

Figur 1. Högskoleprovets sammansättning och utformning.

Provets jämförbarhet mellan administrationer

Högskoleprovet är ett så kallat normrelaterat prov, vilket betyder att resultatet tolkas utifrån den totala gruppens prestation. Provpöängen ger information om hur provtagare har presterat i förhållande till andra provtagare. Det finns inga kravgränser eller liknande som det kan göra för mål- eller kriterierelaterade prov, som till exempel de nationella proven.

En viktig del för provets transparens är att uppgifterna i provet och provets facit offentliggörs efter varje administration. Det innebär dock att varje nytt prov måste bestå av nya uppgifter, även om provets utformning i regel är oförändrat vad gäller de delprov som det innehåller och de kunskaper och färdigheter som de ska mäta. Provet består av 160 uppgifter, och eftersom ett rätt svar ger 1 poäng är den maximala ”råpöängen” 160.

Eftersom provresultat är giltiga över flera år och många provtillfällen, i dagsläget i hela åtta år och normalt 16 provtillfällen, är det viktigt att ett resultat med exakthet går att jämföras med ett annat resultat. Varje prov måste vara jämförbart med tidigare prov när det gäller vad provet mäter och hur svårt det är. Även om provutvecklingen är rigorös, och alla uppgifter som ingår i ett

skarpt prov är granskade många gånger och empiriskt utprovade och statistiskt analyserade minst en gång är det inte möjligt att uppnå den exakthet som krävs. För detta genomförs en ekvivaleringsprocess. Den går till så att provet och provtagargruppen analyseras med ett flertal statistiska analysmetoder, och jämförs med tidigare provomgångar. Råpoängen överförs därefter till en standardiserad, *normerad*, skala. Den normerade skalan går från 0.00 till 2.00.

Hur normeringen går till diskuteras senare i denna rapport, tillsammans med beskrivningen av normeringen av 2024 års prov. En mer ingående redogörelse publiceras i en arbetsrapport efter varje delprov (Laukaityte, Lyrén & Cobian, 2024a, 2024b).

Provtagargrupperna 2024

Under 2024 administrerades högskoleprovet vid två tillfällen; den 13 april och den 20 oktober. Vid provtillfället i april togs provet av 62 634 personer och i oktober av 49 037 personer. Som tidigare nämnt innebär det dock inte 111 671 unika provdeltagare, eftersom provet kan tas upprepade gånger och många tog provet både på våren och hösten.

För att kunna jämföra provtagargrupperna vid dessa provtillfällen och även med föregående års genomförda prov återges i Tabell 2 (nedan) provtagarnas procentuella fördelning med avseende på kön, åldersgrupp och utbildningsnivå. Provtillfällen på våren redovisas som tillfällen A, på hösten som B. Statistik från tidigare år visar att provtagargruppen har förändrats något över tid, i synnerhet om man går längre tillbaka i tid. En stabil trend är att antalet provtagare är fler på våren än på hösten, även om skillnaden har minskat i jämförelse med 80- och 90-talet. Andelen kvinnor som genomför provet är i regel något större än andelen män. Ett undantag är provtillfället våren 2012 då andelen kvinnor och andelen män var ungefär lika stora.

Efter att högskoleprovet öppnades för alla i början av 1990-talet ökade antalet provtagare dramatiskt. Ökningen gällde i synnerhet yngre provtagare som tidigare hade varit utestängda från provet. Andelen provtagare som är 20 år eller yngre ökade därefter successivt under 90-talet för att därefter stabiliseras, men på senare år har den gruppen blivit allt större, även efter att en åldersgräns införts. Denna grupp är vanligtvis större på hösten än på våren, och under 2024 utgjorde den 63 procent av provtagargruppen på våren och 68 procent på hösten.

Tabell 2. Provtagarnas procentuella fördelning utifrån kön, ålder och utbildning.

År	22A1	22A2	22B	23A	23B	24A	24B
Kön							
Män	46	46	45	48	46	48	46
Kvinnor	54	54	55	52	54	52	54
Ålder							
≤ 20 år	61	62	66	63	68	63	68
21–24 år	24	24	20	23	19	25	20
25–29 år	8	8	7	7	6	6	6
30–39 år	5	5	5	5	4	4	4
≥ 40 år	2	2	2	2	2	2	2
Utbildning							
Grund/real-skola	2	2	2	2	2	2	2
Folkhögskola	2	2	1	1	1	1	1
Gymnasium ≤ 2 år	3	3	3	3	3	3	3
Gymnasium ≥ 3 år	80	80	79	81	81	82	81
Högskola ≤ 120 hp	8	8	8	7	7	7	7
Högskola > 120 hp	3	3	4	3	4	3	4
Ej angivet	2	2	3	3	2	2	3
Totalt antal	29 315	28 358	38 333	58 990	42 076	62 634	49 037

När det gäller utbildningsbakgrund har majoriteten av provtagarna en tre- eller fyraårig gymnasieutbildning. I Tabell 3 nedan redovisas hur män respektive kvinnor är procentuellt fördelade på utbildningsbakgrund (högsta angivna utbildning) vid de fyra senaste provtillfällena. Över lag är skillnaderna mellan män och kvinnor mycket små och överstiger inte en procentenhet, vilket framgår av Tabell 3.

Tabell 3. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 23A–24B, procentuellt fördelade efter högsta angivna utbildning.

Utbildning	23A	23B	24A	24B
	m/k	m/k	m/k	m/k
Grund/realskola	2/1	2/2	3/2	2/2
Folkhögskola	1/1	1/1	1/1	1/1
Gymnasium ≤ 2 år	3/3	3/3	3/3	3/3
Gymnasium ≥ 3 år	81/81	81/82	82/82	81/81
Högskola ≤ 120 hp	7/7	7/7	7/7	7/7
Högskola > 120 hp	3/3	4/4	3/3	4/4
Ej angivet	2/2	3/2	2/2	3/3

I Tabell 4 framgår den procentuella fördelningen av män respektive kvinnor inom olika åldersgrupper av provdeltagare. Även här finns inga eller mycket små skillnader, och överstiger inte 1 procentenhet i någon grupp de senaste två åren. Det var en procentenhets övervikt för män i åldersgruppen 21-24 år och en procentenhets övervikt för kvinnor i åldersgruppen 30-39 år på proven 2024. På provet 23B var det en procentenhets övervikt för kvinnor i åldersgruppen ≤ 20 år. I övrigt är stora delar lika mellan åren.

Tabell 4. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 23A-24B, procentuellt fördelade på olika åldersgrupper.

Ålder	23A	23B	24A	24B
	m/k	m/k	m/k	m/k
≤ 20 år	63/63	68/69	63/63	68/69
21–24 år	24/23	20/19	25/25	20/19
25–29 år	7/7	6/6	6/6	6/6
30–39 år	4/5	4/5	4/5	4/5
≥ 40 år	2/2	2/2	2/2	2/2

Resultat på gruppnivå

Män och kvinnor

I Tabell 5 visas hur samtliga som deltog i högskoleprovet 23A–24B presterade. Detta redovisas i poängmedelvärden för samtliga provtagare vid respektive provtillfälle ("totalgruppen"), samt för män och kvinnor separat. Sett till hur provtagarna presterar på provet och dess två delar så är provtagarna i regel något bättre på den kvantitativa delen av provet än på den verbala delen av provet. Det lägsta medelvärdet på högskoleprovet under perioden 23A–24B var på provet som gavs på våren 2024 (24A) och det högsta medelvärdet var på proven som gavs 2023 (23A och 23B). Medelvärdet kan påverkas av både provets svårighetsgrad och gruppens förmågor. Fluktuationer i provets svårighetsgrad har dock ingen praktisk betydelse i urvalet, då provens svårighet justeras genom normeringen.

Som visas i tabell 5 nedan så finns det tydliga skillnader när det gäller hur män och kvinnor presterar på provet. Män presterar generellt sett bättre än kvinnor, och på provet som helhet är poängskillnaden drygt 10 poäng. Män presterar bättre på både den kvantitativa och den verbala delen av provet, även om skillnaden är mindre på den verbala delen. Vid jämförelse inom provet presterar män bättre på den kvantitativa delen än på den verbala delen, medan det motsatta gäller för kvinnor.

Tabell 5. Poängmedelvärden (M) och standardavvikelser (s) för högskoleproven 23A–24B. Värdena redovisas för totalgruppen och för män respektive kvinnor, samt för skillnaden mellan män och kvinnor i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d). Motsvarande värden anges även för kvantitativ respektive verbal del av respektive prov.

Provtillfälle	Antal uppgifter	Totalt		Män		Kvinnor	
		M	s	M	M	m-k	d
23A	160	88,4	27,0	94,0	83,2	10,8	0,40
23A, kvant	80	45,1	16,3	49,2	41,3	7,9	0,48
23A, verbal	80	43,3	14,4	44,8	41,9	3,0	0,21

Provtillfälle	Antal uppgifter	Totalt		Män		Kvinnor	
		M	s	M	M	m-k	d
23B	160	88,4	24,3	94,5	83,3	11,3	0,41
23B, kvant	80	44,5	16,3	48,9	40,7	8,1	0,50
23B, verbal	80	44,0	14,5	45,7	42,5	3,2	0,22
24A	160	85,1	25,7	90,6	79,9	10,7	0,42
24A, kvant	80	43,1	15,0	46,9	39,6	7,3	0,49
24A, verbal	80	42,0	14,1	43,7	40,3	3,4	0,24
24B	160	86,3	25,7	91,8	81,6	10,2	0,40
24B, kvant	80	42,6	15,0	46,4	39,4	7,0	0,47
24B, verbal	80	43,7	14,0	45,4	42,2	3,2	0,23

En mer detaljerad jämförelse av hur män och kvinnor presterar på de olika delproven visas i tabell 6 nedan. Tabellen visar att det är de kvantitativa delproven XYZ, KVA och DTK, och det verbala delprovet ELF som svarar för de största könsskillnaderna. Av de prov som visas i tabellen (från 23A till 24B) visas ett liknande mönster hos delproven som tidigare år. Skillnaderna i råpoäng för de olika delproven varierade mellan -0,03 och 2,7, och skillnader i standardavvikelser (d) mellan -0,01 och 0,47. Liksom året innan är det delprovet NOG som uppvisar de lägsta könsskillnaderna bland de kvantitativa proven. Såväl under våren som hösten 2024 skilde det i genomsnitt cirka en råpoäng mellan män och kvinnor på det delprovet. De största könsskillnaderna bland de kvantitativa delproven visas på delproven XYZ och KVA, där skillnaderna är runt två poäng för KVA och nästan tre poäng för XYZ på proven som gavs 2024.

De verbala delproven uppvisar mindre könsskillnader än de kvantitativa delproven, undantaget ELF-provet. Det är relativt små skillnader mellan män och kvinnor i resultaten på ORD, LÄS och MEK (d från -0,06 till 0,21), medan delprovet ELF ligger närmare de kvantitativa delproven. På de prov som gavs under 2024 var det en könsskillnad på 1,9 poäng, och skillnad i standardavvikelser mellan 0,42 och 0,44, vilket är jämförbart med året innan.

Tabell 6. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på de olika delproven 23A–24B för hela gruppen samt poängskillnad i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d) mellan män och kvinnor.

Delprov	23A		23B		24A		24B	
	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)
XYZ	13,7 (6,0)	2,5 (0,41)	13,8 (6,2)	2,6 (0,42)	13,4 (5,9)	2,7 (0,45)	12,9 (5,6)	2,1 (0,38)
KVA	11,8 (4,7)	2,0 (0,44)	11,1 (4,7)	2,2 (0,46)	11,4 (4,3)	2,0 (0,47)	11,0 (4,5)	1,9 (0,42)
NOG	6,7 (3,0)	1,1 (0,36)	6,7 (2,9)	1,1 (0,37)	6,7 (3,0)	1,1 (0,35)	6,3 (2,9)	1,1 (0,40)
DTK	13,0 (4,8)	2,3 (0,47)	12,9 (4,8)	2,3 (0,48)	11,7 (4,1)	1,6 (0,40)	12,5 (4,5)	1,9 (0,42)
ORD	10,6 (4,2)	-0,03 (-0,01)	10,8 (3,9)	0,1 (0,03)	10,3 (3,8)	0,21 (-0,06)	10,3 (3,9)	0,3 (0,07)
LÄS	10,9 (4,1)	0,5 (0,12)	10,8 (4,0)	0,4 (0,10)	10,5 (4,0)	0,4 (0,11)	11,1 (4,1)	0,2 (0,04)
MEK	10,4 (4,3)	0,5 (0,11)	11,2 (4,2)	0,7 (0,17)	10,4 (4,3)	0,8 (0,19)	11,2 (4,2)	0,9 (0,21)
ELF	11,4 (4,3)	2,0 (0,47)	11,2 (4,7)	1,9 (0,41)	10,8 (4,5)	1,9 (0,42)	11,1 (4,3)	1,9 (0,44)

Utbildningsbakgrundens betydelse

Tidigare analyser av provtagares prestationer har visat på ett tämligen starkt samband mellan utbildningsbakgrund och provresultat (Wikström, Laukai-tyte & Lyrén, 2024, 2023; Wikström & Laukaiyte, 2022a, 2022b). I Tabell 7 nedan redovisas poängmedelvärden för de provtagare som tog högskolepro- vet våren och hösten 2024, indelade efter deras tidigare utbildning. Tabellen visar att det generellt är så att ju längre utbildning provtagarna har, desto högre provresultat. Detta är i linje med tidigare år.

Könsskillnaderna varierar något mellan grupperna, där provtagarna med folk- högskola som tidigare högsta utbildning uppvisar de lägsta skillnaderna i provpoäng mellan män och kvinnor, och de som har grundskola som högsta utbildning, eller studerat på högskola i mer än 3 år uppvisar de största skill- naderna. Det bör dock noteras att dessa grupper är små.

Tabell 7. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 24A–24B för hela gruppen samt poängskillnaden mellan män och kvinnor med olika utbildningsbakgrund (högsta angivna utbildning) för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

Prov	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
Utbildning	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
24A									
Grund/realskola	36,7	13,9	6,4	36,9	13,8	3,5	73,6	24,0	10,9
Folkhögskola	33,3	13,2	5,0	41,0	16,4	2,4	74,2	25,7	7,4
Gymn $\leq$ 2 år	32,9	11,5	5,0	37,7	13,6	4,5	70,6	22,1	10,5
Gymn $\geq$ 3 år	43,6	14,9	7,5	41,2	13,4	3,9	84,8	25,1	11,4
Högskola $\leq$ 120 hp	46,7	15,1	7,1	50,9	13,9	2,3	97,6	24,9	9,4
Högskola $>$ 120 hp	44,6	15,2	7,8	55,2	16,9	4,3	99,7	27,9	12,1
<i>Totalt</i>	43,1	15,0	7,3	42,0	14,1	3,4	85,1	25,7	10,7
24B									
Grund/realskola	36,0	14,4	8,5	38,6	13,8	4,6	74,6	24,9	13,1
Folkhögskola	33,3	14,0	5,1	41,6	17,3	3,5	75,0	27,9	8,5
Gymn $\leq$ 2 år	31,7	11,8	4,5	39,3	13,9	4,9	70,9	22,8	9,5
Gymn $\geq$ 3 år	43,2	14,8	7,0	43,0	13,2	2,7	86,2	25,0	9,6
Högskola $\leq$ 120 hp	44,9	15,3	7,7	54,5	14,2	2,6	96,3	25,6	9,3
Högskola $>$ 120 hp	44,2	15,0	8,8	55,9	16,9	5,7	100,1	28,0	14,5
<i>Totalt</i>	42,6	15,0	7,0	43,7	14,0	3,2	86,3	25,7	10,2

Det är inte enbart utbildningens längd, utan också typen av utbildning som visar ett tydligt samband med provresultatet. Av Tabell 2 framgick att den allra största gruppen består av provtagare som har en tre- eller fyraårig gymnasieutbildning (81-82 %). Eftersom det finns flera olika tre- eller fyraåriga gymnasieutbildningar kan det vara relevant att göra ytterligare uppdelningar av denna grupp. I Tabell 8 nedan visas resultaten för olika utbildningsinriktningar för de provtagare som avslutat treårig gymnasieutbildning.

Tabell 8. Poängmedelvärde (M) på högskoleprovet 24A och 24B för män respektive kvinnor med avslutad treårig gymnasieutbildning uppdelade efter gymnasieinriktning.

Prov	H		S		E		N		T	
	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv
24A										
Antal	53	125	2069	3308	2955	2472	2501	3051	2362	576
Kvant	33,4	33,1	38,1	33,3	42,9	36,7	53,7	48,0	48,3	45,4
Verb	43,9	42,8	43,8	38,9	42,1	37,9	47,2	43,8	43,3	42,1
Tot	77,3	75,9	81,9	72,2	84,9	74,5	100,9	91,8	91,6	87,6
24B										
Antal	46	122	2054	3713	3409	3190	2640	3593	2184	565
Kvant	34,5	31,2	37,9	33,0	43,4	37,3	53,8	48,9	48,4	45,5
Verb	42,5	44,1	44,1	40,2	43,5	39,9	48,1	45,6	44,8	43,2
Tot	77,0	75,2	82,0	73,2	86,9	77,2	101,9	94,5	93,2	88,7

Tabell 8 ovan visar att provtagare som har gått en naturvetenskaplig utbildning har högst totalresultat, och därefter provtagare som har gått en teknisk utbildning. Provtagare som genomgått humanistisk utbildning eller samhällsvetenskaplig utbildning har lägst totalresultat, totalt sett. Denna ordning mellan gymnasieutbildningarna har i huvudsak gällt alltsedan provet infördes 1977 och tycks inte påverkas nämnvärt av förändringar av vare sig provet eller gymnasieskolan.

Vad gäller skillnaderna mellan kvinnor och män kan konstateras att även inom gymnasieutbildningar/inriktningar har kvinnorna genomgående lägre provresultat än männen. Kvinnor från naturvetenskaplig utbildning har dock högre resultat än män från övriga gymnasieutbildningar. Sammanfattningsvis kan man säga att resultatskillnaderna mellan gymnasieutbildningarna är betydligt större än skillnaderna mellan kvinnor och män.

Ålder

En annan bakgrundsvariabel av betydelse för provprestation är ålder. Eftersom högskoleprovet tidigare var öppet för alla, och på senare år för alla som är 18 år (det aktuella året som provet ges) eller äldre, finns provtagare av olika åldrar representerade i provtagargruppen. Personer som relativt nyligen avslutat sina gymnasiestudier och som ännu inte påbörjat högre utbildning är av naturliga skäl överrepresenterade.

I Tabell 9 nedan redovisas olika åldersgruppers resultat på de prov som gavs 2024, totalt samt för respektive provdel. Tabellen visar att den genomsnittliga totalpoängen varierar med enbart några poäng över åldersgrupperna. De äldsta provtagarna är den grupp som presterar bäst, sett till totalpoäng. När man tittar på provdelarna separat blir det dock tydligt att provtagarna inom de olika åldersgrupperna har olika styrkor. Den äldsta gruppen presterar i särklass bäst på den verbala delen av provet, medan den yngsta gruppen presterar bäst på den kvantitativa delen. Dock är övertaget hos den äldsta gruppen större, vilket avspeglas i totalresultatet. Detta mönster har varit relativt stabilt under många år, men med vissa avvikelser. Under provets tidiga år hade de yngsta och de äldsta provtagarna de lägsta provresultaten. Sedan 1996, när provets sammansättning genomgick relativt stora förändringar, ändrades detta till att de äldsta provtagarna hade det högsta genomsnittliga provresultatet. Detta kan till viss del förklaras med att delprovet ORD utökades med 10 uppgifter, och eftersom vokabulär i regel utvecklas över tid betyder det att ju högre ålder desto högre genomsnittligt resultat på det delprovet. Men även efter den senaste förändringen hösten 2011, där ordprovet fick färre uppgifter till förmån för andra delprov, har de äldsta provtagarna det högsta genomsnittliga resultatet på den verbala delen i provet liksom för provet i helhet. Man bör dock komma ihåg att den äldsta gruppen provtagare är en mycket liten grupp, endast två-tre procent av provtagargruppen, och därmed också betydligt mer selekterad än yngre grupper. Som tidigare nämnts så är mellan 63 och 68 procent av provtagargruppen 20 år eller yngre och ungefär 86 procent är under 25 år. Andelen unga, 20 år eller yngre, är större på hösten än våren.

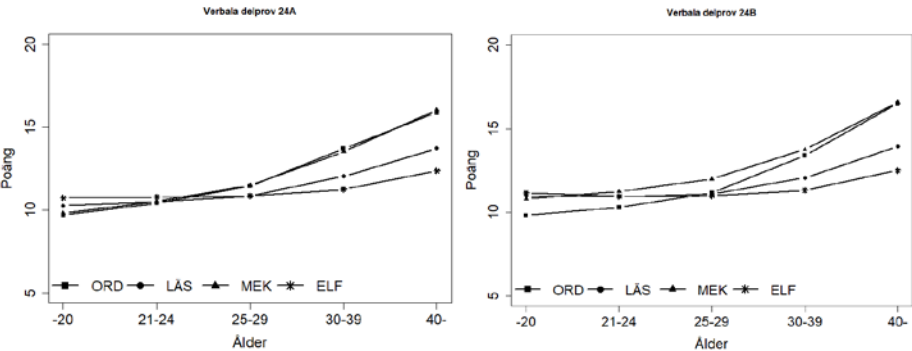
Tabell 9. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 24A–24B för hela gruppen samt poängskillnad mellan män och kvinnor i olika åldersgrupper för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

Prov	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
Ålder	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
24A									
≤ 20 år	44,9	14,9	7,8	40,5	13,4	3,1	85,5	25,5	10,9
21-24 år	41,4	14,6	6,1	42,2	13,8	3,0	83,7	25,3	9,1
25-29 år	37,5	14,1	6,1	44,6	15,5	3,8	82,1	26,5	10,0
30-39 år	36,3	13,5	7,5	50,5	16,1	7,9	86,9	26,2	15,4
≥ 40 år	39,7	15,1	10,1	58,0	16,6	7,9	97,7	28,1	18,0
24B									
≤ 20 år	44,6	14,8	7,3	42,7	13,1	3,1	87,4	25,3	10,4
21-24 år	39,5	14,3	5,5	43,4	14,0	2,7	83,0	25,6	8,2
25-29 år	35,9	13,9	6,1	45,2	15,8	2,7	81,1	26,6	8,8
30-39 år	35,4	13,7	7,7	50,6	17,0	7,6	85,9	27,6	15,3
≥ 40 år	38,9	15,2	11,7	59,5	16,7	8,9	98,4	28,5	20,5

Som visas i Tabell 9 ovan så får den verbala delen av provet ett stort genomslag till fördel för äldre provtagare. När det gäller den kvantitativa delen så har den yngsta gruppen alltså det högsta genomsnittliga resultatet. Det kan bero på att det finns en fördel av att ha gymnasiets matematikkurser nära i tid, att matematiska färdigheter avtar med tid om de inte repeteras, men det kan också vara en effekt av självselektionen till provet. Skillnaden i resultat mellan åldersgrupperna är dock betydligt mindre på den kvantitativa delen än vad den är på den verbala delen.

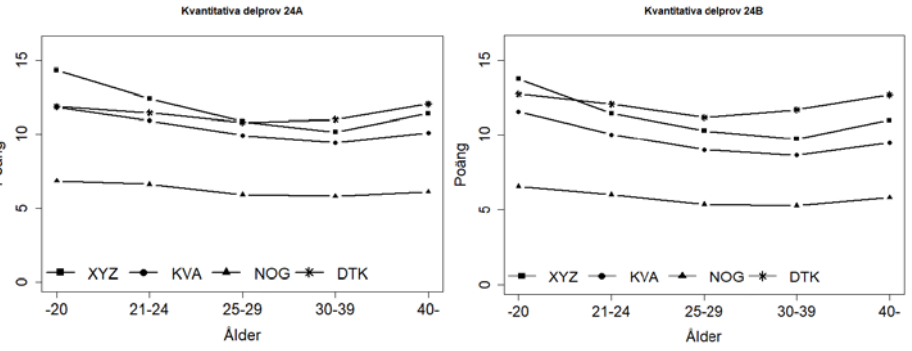
I Figur 1 och 2 nedan visas grafiskt hur olika åldersgrupper har presterat på de olika delproven på proven 2024. Det är tydligt att delproven ORD och MEK har ett starkt positivt samband med ålder, det vill säga att ju äldre provtagaren är desto högre resultat, medan delproven LÄS och ELF uppvisar ett

svagare samband med ålder. Man kan även notera att prestationerna på ORD och MEK är mer lika på vårens prov än på höstens prov.

Figur 1. Genomsnittligt provresultat på de olika verbala delproven 2024 för provtagare i olika åldersgrupper.

Delproven NOG och DTK uppvisar inga tydliga samband mellan resultat och ålder. Däremot finns det för delproven XYZ och KVA ett visst samband med ålder då yngre provtagare presterar bättre än äldre. Högst resultat på dessa två delprov har den yngsta gruppen, som består av personer som fortfarande finns inom gymnasieskolan eller som nyss lämnat den.

Figur 2. Genomsnittligt provresultat på de olika kvantitativa delproven 2024 för provtagare i olika åldersgrupper.

Social bakgrund

Provtagarnas socioekonomiska bakgrund ingår inte i den bakgrundsinformation som insamlas i samband med provgenomförandet. Av detta skäl kan inte regelbundna analyser av den socioekonomiska bakgrundens betydelse göras

på samma sätt som för kön, utbildning och ålder. Det har dock genomförts särskilda studier av sambandet mellan den sociala bakgrunden och provresultat tidigare, men resultaten är inte entydiga. En studie av Stage (2005) visade på en tydlig skillnad i provresultat när grupper med olika social bakgrund jämfördes, medan en studie av Wikström och Wikström (2017) visade på relativt små skillnader, när de kontrollerade för andra bakgrundsvariabler för att göra grupperna jämförbara. Detta antyder att grupperna som tar provet inte är helt jämförbara, vilket är en effekt av att det sker en självselektion till provet.

Det skedde också utvärderingar och analyser av gruppskillnader inför revideringen av högskoleprovet 2011. För detta syfte inhämtades registerdata med bakgrundsinformation från SCB. Efter att dessa data analyserats var slutsatsen att det nya provet sannolikt inte skulle fungera på olika sätt för dessa grupper (Stage & Ögren, 2010). En ny utvärdering ägde rum ett par år efter att det reviderade provet införts. Studien visade att föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för resultatet på såväl den kvantitativa som den verbala delen av högskoleprovet (Lyrén & Ögren, 2013). Mot bakgrund av den problematik som beskrevs ovan var det återigen svårt att göra jämförelser med tidigare prov. Gruppskillnader är svårstuderat, dels på grund av att man kan misstänka att provtagargrupperna inte varit helt jämförbara över tid, men även på grund av att själva måtten för socioekonomisk bakgrund har ändrats.

Normeringen av provet

Ett provresultat från högskoleprovet är giltigt i åtta år. Detta innebär att poäng från olika provtillfällen, och därmed olika prov, måste vara strikt jämförbara. Detta är viktigt ur ett rättviseperspektiv och med tanke på den hårda konkurrens som finns till många studieplatser så kan till och med mycket små skillnader få stor betydelse i antagningen.

Prov som är jämförbara vad gäller innehåll och svårighet på ett sådant sätt att de kan anses vara utbytbara med varandra benämns *parallella*. Ambitionen med högskoleprovet är att de provversioner som ges vid olika provtillfällen ska vara parallella. För att ge förutsättningar för parallellitet krävs ett systematiskt och rigoröst arbete när det gäller utveckling, utprovning och urval av nya uppgifter för varje nytt prov. I utvecklingen av delproven krävs att varje delprov anpassas till en modell för hur provet ska se ut med avseende på kognitiv nivå, innehållskategorier, uppgiftsformat, informationsmängd, ämnesområden, figurtyp och lösningsprocedur, samt att enskilda uppgifter och därmed hela delprovet har kända definierade svårighetsnivåer, att varje uppgift ska diskriminera (skilja mellan personer som har/inte har den efterfrågade kunskapen) på ett tillfredsställande sätt och ha balans vad avser felaktiga svarsförslag.

Även om det genom ett rigoröst arbete och skickliga provkonstruktörer är möjligt att konstruera prov som är relativt lika varandra när det gäller vad de mäter och hur svåra de är, så är det i princip omöjligt att uppnå den exakthet som krävs för att provresultat ska vara helt jämförbara på den nivå som krävs för högskoleprovet. För detta måste vissa justeringar ske så att poängen från varje nytt prov kan läggas på samma skala och vara kalibrerat med tidigare prov. Detta görs genom omfattande analyser av den data som varje nytt prov genererar och jämförelser med tidigare prov. När resultat korrigeras statistiskt på detta sätt kallas det för *ekvivalering*. I högskoleprovets fall är ekvivaleeringen en del av *normeringen*, vilket är den procedur som fastställer relationen mellan råpoäng (antal rätta svar) och normerad poäng, som i högskoleprovets fall sträcker sig på en skala från 0.0 till 2.0.

Transformeringen av råpoäng till normerad poäng har alltså som främsta syfte att resultaten skall vara jämförbara från ett provtillfälle till ett annat. Det ska,

som tidigare nämndes, vara lika lätt eller svårt att erhålla en viss normerad poäng vid ett provtillfälle som ett annat, oavsett om sammansättningen av provtagargruppen eller om provens svårighetsgrad skiljer sig åt. Eftersom resultaten är giltiga i åtta år måste den normerade poängen vara jämförbar över minst 16 provtillfällen, vilket innebär att normeringen av högskoleprovet är en mycket grannliga uppgift. Sedan provet förändrades 2011, och den verbala och den kvantitativa delen av provet blev lika stora i antal uppgifter, normeras den kvantitativa och den verbala delen av provet var för sig eftersom de ska ha lika stor vikt. Detta innebär att provtagarna får två separata normerade poäng. Medelvärdet av dessa två poäng används sedan för att rangordna de sökande till högskoleplatserna. I följande avsnitt beskrivs hur normeringen av högskoleprovet går till i praktiken.

Tillvägagångssätt

För att fastställa de olika poänggränserna för den normerade poängen sker en sammanvägning av olika jämförelser, som går till enligt följande: Först jämförs provtagarnas poäng från olika provtillfällen och information från uppgifter som har liknande egenskaper. Detta tillvägagångssätt kallas vanligtvis för en ankarprovdesign. Därefter studeras information från så kallade jämförelsegrupper. Jämförelsegrupperna består av ett urval av provtagare från olika provtillfällen som förväntas vara jämförbara (se nedan). Syftet med detta är att hantera problemet med att provtagarna skiljer sig åt mellan tillfällen som kan göra det svårt att studera skillnader hos provet. Denna så kallade *lika-gruppsdesign* har använts så länge provet har funnits, även om jämförelsegrupperna justerats något över tid.

Den första jämförelsegruppen, Jämförelsepopulation I, väljs ut via ett stratifierat urval så att fördelningen av kön, ålder och utbildning alltid är densamma. Denna grupp består av 20 000 provtagare om det är möjligt. Syftet är att eventuella skillnader i provutfall för denna grupp ska kunna relateras till skillnader i provet. Den andra jämförelsegruppen, Jämförelsepopulation II, utgörs av de provtagare som går eller har gått ett treårigt gymnasieprogram och som vid höstens prov är mellan 18 och 20 år gamla och vid vårens prov är mellan 19 och 21 år gamla.

Både ankarprovsekvivaleringen och likagruppsekvivaleringarna görs på respektive provdel, och den slutliga normerade poängen erhålls därefter genom

att beräkna medelvärden av den normerade poängen på den kvantitativa och den verbala delen. Den normerade poängen är på en skala från 0.0 till 2.0 för de två provdelarna, och följaktligen 0.00–2.00 även för den totala normerade poängen.

Nedan beskrivs hur normeringen av provet genomfördes 2024 och hur provtagargrupperna presterade vid vår- och höstadministrationen av provet, både när det gällde totalresultatet och på de två provdelarna.

Normeringen av den kvantitativa delen 2024

Totalpopulationen

Vid vårens prov 24A var medelvärdet på den kvantitativa delen av högskoleprovet $M_{\text{tot}}=43,1$ för totalgruppen, med standardavvikelsen $S=15,0$. Medelvärdet för männen var $M_m=46,9$ och för kvinnorna $M_k=39,6$. Jämfört med proven våren 2023 var medelvärdet 2,0 poäng lägre. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,6 poäng mindre jämfört med vårens provet 2023. Spridningen var 1,3 poäng mindre jämfört med provet som gavs året innan, dvs våren 2023.

Vid höstens provtillfälle, dvs provet 24B, var medelvärdet $M_{\text{tot}}=42,6$ för totalgruppen, med standardavvikelsen $S=15,0$. För männen var medelvärdet $M_m=46,4$ och för kvinnorna $M_k=39,4$. Jämfört med provet ett år tidigare, dvs. hösten 2023, var medelvärdet 1,9 poäng lägre. Skillnaden mellan män och kvinnor på den kvantitativa delen var 1,1 poäng mindre, och spridningen var 1,3 poäng mindre jämfört med hösten 2023.

Jämförelsepopulation I

Som nämndes ovan så består jämförelsepopulation I av ett stratifierat urval av ca 20 000 provtagare, baserat på kön, ålder och utbildning.

Vid vårens provtillfälle var medelvärdet för jämförelsepopulation I $M_I=42,9$, med standardavvikelsen $S=15,1$. Medelvärdet för männen var $M_{Im}=47,0$ och för kvinnorna $M_{Ik}=39,2$. Medelvärdet var 1,9 poäng lägre jämfört med vårens provet 2023. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,6 poäng mindre jämfört med vårens provet 2023. Spridningen var 1,1 poäng mindre än spridningen på förra årets vårprov.

Vid höstens provtillfälle var medelvärdet för jämförelsepopulation I $M_I=42,4$, med standardavvikelsen $S=15,1$. Medelvärdet för männen var $M_{Im}=46,3$ och för kvinnorna $M_{Ik}=38,8$. Jämfört med det prov som genomfördes året innan, det vill säga hösten 2023, var medelvärdet 1,9 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 1,2 poäng mindre och spridningen var 1,4 poäng mindre.

Jämförelsepopulation II

Jämförelsepopulation II består av provtagare som vid höstens provtillfälle är mellan 18 och 20 år gamla och vid vårens provtillfälle är mellan 19 och 21 år gamla och som går eller har gått ett treårigt gymnasieprogram.

Vid vårens provtillfälle 2024 var medelvärdet för jämförelsepopulation II $M_{II}=44,4$, med standardavvikelsen $S=14,7$. För män var medelvärdet $M_{IIm}=48,4$ och för kvinnor $M_{IIk}=40,6$. Jämfört med vårprovet 2024 var medelvärdet 2,1 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,4 poäng mindre än på vårprovet förra året. Spridningen var 1,2 poäng mindre.

Vid höstens provtillfälle var medelvärdet för jämförelsepopulation II $M_{II}=45,2$ med standardavvikelsen $S=14,6$. För män var medelvärdet $M_{IIm}=49,1$ och för kvinnor $M_{IIk}=41,8$. Jämfört med året innan, det vill säga hösten 2023, var medelvärdet 1,8 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 1,3 poäng mindre och spridningen 1,1 poäng mindre.

Normeringen av den verbala delen 2024

Totalpopulationen

Vid vårens prov 24A var medelvärde på den verbala delen av högskoleprovet $M_{\text{tot}}=42,0$ för totalgruppen, med standardavvikelsen $S=14,1$. Medelvärde för männen var $M_m=43,7$ och för kvinnorna $M_k=40,3$. Jämfört med provet våren 2023 var medelvärde 1,3 poäng lägre. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,3 poäng mindre jämfört med vårprovet 2023. Spridningen var 0,4 poäng mindre jämfört med provet som gavs året innan, dvs våren 2023.

Vid höstens provtillfälle var medelvärde för totalgruppen $M_{\text{tot}}=43,7$, med standardavvikelsen $S=14,0$. Medelvärde för män var $M_m=45,4$ och för kvinnor $M_k=42,2$. Jämfört med provet hösten 2023 var medelvärde 0,3 poäng lägre, totalt sett. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,3 poäng lägre och spridningen var 0,5 poäng mindre än året innan.

Jämförelsepopulation I

För jämförelsepopulation I, dvs. det stratifierade urvalet baserat på provtagarnas bakgrund som beskrevs ovan, var medelvärde vid vårens provtillfälle, $M_I=43,0$, med standardavvikelsen $S=14,6$. Medelvärde för männen var $M_{Im}=44,7$ och för kvinnorna $M_{Ik}=41,5$. Medelvärde var 1,2 poäng lägre jämfört med provet våren 2023. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,4 poäng större jämfört med vårprovet 2023. Spridning var 0,4 poäng mindre än spridning på förra årets vårprov.

Vid höstens provtillfälle var medelvärde för jämförelsepopulation I $M_I=44,8$ med standardavvikelsen $S=14,4$. För männen var medelvärde $M_{Im}=46,6$ och för kvinnorna $M_{Ik}=43,2$. Jämfört med året innan, hösten 2023, var medelvärde 0,3 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,1 poäng större och spridningen var 0,4 poäng mindre.

Jämförelsepopulation II

För jämförelsepopulation II, dvs. det urval som består av provtagare som gått ett 3-årigt teoretiskt gymnasieprogram och är 18–20 år (höstens prov) och 19–21 år (vårens prov) var medelvärde på vårens prov $M_{II}=41,0$, med standardavvikelsen $S=13,1$. För männen var medelvärde $M_{IIm}=42,6$ och för kvinnorna $M_{IIk}=39,4$. Jämfört med provet våren 2023 var medelvärde 1,2 poäng

lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,6 poäng större än på vårprovet förra året. Spridningen var 0,1 poäng mindre.

Vid höstens tillfälle var medelvärdet för jämförelsepopulation II $M_{II}=43,1$, med standardavvikelsen $S=12,9$. Männens medelvärde var $M_{Im}=44,7$ kvinnornas $M_{Ik}=41,7$. Jämfört med hösten 2023 var medelvärdet på provet 0,1 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,1 poäng mindre medan spridningen var 0,6 poäng mindre.

Utfallet från normeringen

Som tidigare nämnts normeras den kvantitativa delen och den verbala delen var för sig eftersom de ska ha lika stor vikt i provet. Varje provtagare erhåller därför en normerad poäng för den kvantitativa delen, en normerad poäng för den verbala delen samt ett medelvärde av dessa två, vilket är den poäng som används i antagningen.

När de prov som administrerades 2024 konstruerades var målsättningen att den genomsnittliga svårighetsgraden (det så kallade p -värdet) på uppgifterna i provet skulle ligga i närheten av 0,55. Detta skulle innebära att båda provdelarna skulle få en svårighetsgrad som låg nära såväl vår- som höstprovet året innan. Som tidigare diskuterades så är det i princip omöjligt att konstruera helt parallella prov innehållsligt och svårighetsmässigt, men det går att komma ganska nära när uppgifter kan utprövas innan som i högskoleprovets fall. Utfallet visade att den genomsnittliga svårighetsgraden för uppgifterna i den kvantitativa delen blev 0,54 för vårens och 0,53 för höstens prov, och för den verbala delen 0,52 för vårens prov och 0,55 för höstens prov 2024.

När det gäller den normerade poängen så gav normeringen för vårens prov 2024 medelvärdet 0,94 och standardavvikelsen 0,45 för den kvantitativa delen. För den verbala delen var normerade medelvärdet 0,83 och standardavvikelsen 0,43. Hösten 2024 var medelvärdet 0,96 och standardavvikelsen 0,44 för den kvantitativa delen, samt var medelvärdet 0,83 och standardavvikelsen 0,42 för den verbala delen.

Våren 2024

Normeringen av den kvantitativa delen av högskoleprovet våren 2024 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 44–46 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävdes minst 75 råpoäng. På den kvantitativa delen av provet fick 599 provtagare (1,0 %) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den kvantitativa delen våren 2024 återfinns i Bilaga 1a.

Normeringen av den verbala delen av högskoleprovet våren 2024 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 46–50 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävdes minst 76 råpoäng. På den verbala delen fick 298 provtagare (0,5 %) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den verbala delen våren 2024 återfinns i Bilaga 1b.

Vid vårens prov 2024 fick totalt 22 provtagare (0,0 %) den normerade poängen 2.00, 65 provtagare (0,1 %) fick den normerade poängen 1.95 och 249 provtagare (0,4 %) fick den normerade poängen 0.00. I Bilaga 1c framgår antalet och andelen provtagare som har uppnått respektive normerad poäng på hela provet, dvs. efter att medelvärdet på de två delarna har räknats ut.

Hösten 2024

Normeringen av den kvantitativa delen av högskoleprovet hösten 2024 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 43–45 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävdes 74 råpoäng eller mer. På den kvantitativa delen av provet fick 661 provtagare (1,3 %) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den kvantitativa delen hösten 2024 återfinns i Bilaga 2a.

Normeringen av den verbala delen av högskoleprovet hösten 2024 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 49–52 råpoäng. För den normerade poängen 2.0 krävdes 76 råpoäng eller mer. På den verbala delen fick 307 provtagare (0,6 %) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den verbala delen hösten 2024 återfinns i Bilaga 2b.

Vid provet hösten 2024 fick totalt 23 provtagare (0,0 %) den normerade poängen 2.00. 36 provtagare (0,1 %) fick den normerade poängen 1.95, medan 228 provtagare (0,5 %) fick den normerade poängen 0.00. I Bilaga 2c framgår

antalet och andelen provtagare som har uppnått respektive normerad poäng på hela provet, dvs. efter att medelvärdet på de två delarna har räknats ut.

För en mer utförlig beskrivning av normeringen av högskoleprovet våren och hösten 2024, se Laukaityte, Lyrén och Cobian (2024a) respektive Laukaityte, Lyrén och Cobian (2024b).

Upprepat provtagande

Högskoleprovet är öppet för alla och har inga begränsningar vad gäller hur många gånger provet kan tas. Om en sökande har fler än ett giltigt provresultat är det alltid det bästa resultatet som räknas. Möjligheten att göra provet flera gånger utnyttjas tämligen flitigt och vid varje provtillfälle brukar mellan 30 och 50 procent av provtagarna (en större andel på våren och mindre på hösten) ha genomfört minst ett tidigare prov. Tidigare år i provets historia var andelen ”upprepare” relativt liten, exempelvis var det 31–33 procent som upprepade provet åren 2008 och 2009. Därefter ökade andelen till uppåt 45–47 procent av provtagarna. Under de så kallade covid19-åren blev det färre igen, förmodligen av flera skäl men kanske framförallt på grund av att provet ställdes in våren 2020 och att höstens prov bara gjordes tillgängligt till provtagare utan giltigt provresultat, samt den nedre åldersgräns som infördes. Våren 2022 utgjorde andelen upprepare 30 procent (se Tabell 10).

Ett flertal studier har genomförts av effekterna av upprepat provtagande, men de flesta ligger ganska många år tillbaka i tiden (se Henriksson, 1991, 1993, 1995; Henriksson & Bränberg, 1992, 1994; Törnqvist & Henriksson, 2004, 2006). Vissa resultat är sannolikt giltiga även idag, men det är svårt att säga säkert eftersom både provet och vissa omständigheter kring provtagandet såsom söktryck till högre utbildning, gymnasieskolans betyg och så vidare genomgått vissa förändringar över tid. Törnqvist och Henriksson (2004) jämförde resultaten avseende upprepat provtagande för fem provtillfällen över en tidsserie från 1986 till 2002. De skillnader i normerad poäng som rapporterades mellan det första och andra provtillfället var 0.055, 0.083, 0.111, 0.093 respektive 0.083. Den ökning som noterades över de första tillfällena förkla-

rades med att provtagargruppen hade förändrats under den studerade tidsperioden, från att huvudsakligen ha bestått av personer över 24 år till att huvudsakligen bestå av personer under 24 år, och att yngre personer som fortfarande utbildar sig i högre grad förbättrar sina kunskaper. En annan förklaring var förändringar i provets sammansättning. Men det bör noteras att dessa studier fokuserar på äldre versioner av provet. När det gäller det prov vi har idag så har detta i huvudsak studerats av Strömbäck Hjärne (2020), även om fokus i denna forskning har varit på hur provtagare med dyslexi presterar när de tar provet upprepat och då med längre provtid. Strömbäck Hjärnes resultat visar att provtagare generellt presterar bättre när de tar provet vid ett upprepat tillfälle, i linje med tidigare forskning.

Det är dock inte helt enkelt att studera effekterna av upprepat provtagande. Stage och Ögren (2001) visade i en studie av två prov som gavs i slutet av 1990-talet att resultatet skiljer sig åt beroende på om det är samma eller olika individer som jämförs och om det är resultatet från det föregående till det senaste provet som jämförs, eller om det senaste resultatet jämförs med det bästa tidigare resultatet (i det fall det finns fler än två provresultat). Det finns också skillnader i provtagargruppen, där de som tar provet flera gånger och de som bara tar provet en gång tycks skilja sig åt även i andra avseenden. Stage och Ögren (2001) visade att skillnaden mellan de som tog provet för första gången och de som tog provet för fjärde gången var 19 råpoäng, medan skillnaden för samma individer i genomsnitt var ungefär nio råpoäng, och skillnaden mellan det fjärde provtillfället och bästa tidigare resultat var marginell. Det visade sig även att de initiala skillnaderna var avsevärda mellan de provtagare som under en tvåårsperiod hade genomfört ett, två, tre respektive fyra prov; skillnaden mellan dem som bara hade gjort ett prov och dem som hade gjort fyra prov uppgick till ungefär tio råpoäng.

I Tabell 10 nedan visas andelen provtagare vid varje provtillfälle det senaste decenniet som genomfört ett, två, tre respektive fyra prov. Observera att för varje provtillfälle så studeras provtagarna under de fyra senaste provtillfällena. Det betyder att vi inte tar hänsyn till prov som genomfördes tidigare än så. Om en person exempelvis har genomfört provet 24B men inte tagit provet vid något av de andra tillfällena (24A, 23B eller 23A) räknas han eller hon som förstagångsprovtagare, även om det är möjligt att den personen har genomfört provet längre bakåt i tiden. Det bör även noteras att avvikelser i

provdadministrationen under covid19-åren påverkade möjligheterna att delta i och upprepa provet. I synnerhet gäller detta hösten 2020 då provet enbart var öppet för personer som inte hade ett giltigt provresultat.

Tabell 10. Andel (%) provtagare vid provtillfällena 11B–24B, som genomförde provet för första, andra, tredje respektive fjärde gången.

Provvers- ion	Antal genomförda prov			
	1	2	3	4
11B	63	23	10	4
12A	60	26	10	4
12B	62	24	10	4
13A	59	26	11	4
13B	63	24	10	3
14A	58	27	11	4
14B	58	26	12	4
15A	53	28	13	5
15B	55	26	13	6
16A	52	28	14	6
16B	54	26	14	7
17A	52	27	14	6
17B	54	27	13	6
18A	54	27	13	5
18B	54	27	13	6
19A	55	26	13	5
19B	56	26	12	6
20B	100			
21A1	64	36		
21A2	63	37		
21B	59	34	7	
22A1	71	18	9	2
22A2	71	18	10	2
22B	57	31	7	5
23A	59	26	12	3
23B	53	29	12	6
24A	58	25	13	4
24B	53	29	12	6

År 2024 var antalet förstagångsprovtagare och upprepare i linje med förra året. Våren 2024 tog 58 procent av provtagarna högskoleprovet för första gången. Medelvärdet av förstagångsprovtagarnas provresultat var 80,4 poäng. Detta kan jämföras med medelvärdet för de som tog högskoleprovet för andra gången, som var 87,8. Detta visar på en tydlig skillnad i resultat mellan de provtagare som tar provet för första gången och de som genomfört flera tidigare prov.

Hösten 2024 var det 53 % av provdeltagarna som skrev högskoleprovet för första gången. Deras genomsnittliga resultat var 80,5 poäng. Bland dem som skrev provet för andra gången (29 %) var medelvärdet 90,3 poäng, och för dem som skrev det en tredje gång (12 %) låg snittet på 95,1 poäng.

Denna statistik tyder på att det finns en inlärningseffekt av att genomföra provet flera gånger. Det är dock svårt att avgöra exakt vad som ligger bakom förbättringen – om det beror på tidigare erfarenhet av själva provsituationen, vad som sker mellan provtillfällena, eller på redan existerande skillnader mellan deltagarna. Tidigare uppföljningar av den äldre versionen av högskoleprovet (Henriksson 1991, 1993) har visat att de som skrev provet flera gånger redan vid första tillfället presterade bättre än de som bara gjorde det en gång. Detta stöds av en nylig studie av Stålberg (u.å.) som baseras på den nuvarande versionen av provet. Detta tyder på att de som väljer att skriva provet upprepade gånger generellt har bättre förkunskaper.

Sammanfattning och diskussion

I den här rapporten har statistik från de högskoleprov som administrerades under året 2024 redovisats. Syftet med att regelbundet redovisa statistik på detta sätt är att kunna observera hur provtagarna presterat vid de senaste provtillfällena men också att kunna få en bild av om gruppen provtagare skiljer sig från tidigare år.

Som beskrivits i denna rapport så har ingen förändring skett av provet de senare åren när det gäller utformning och innehåll, bortsett från att uppgifterna är unika vid varje tillfälle. De förändringar som skett i nära tid har i huvudsak handlat om tillträde till provet, i synnerhet under covid-19-pandemin då tillfälliga förändringar i regelverket gjordes för att minska antalet provtagare. Förändringar av betydelse även för senare år är den åldersgräns om 19 år som infördes under pandemin, som sedan sänktes till 18 år och blev permanent enligt ett tidigare beslut. Detta har i viss utsträckning påverkat sammansättningen av provtagargruppen, vilket i sin tur påverkat tolkningen av utprovningsdata och normeringsarbetet. En annan förändring av betydelse var förlängningen av giltighetstiden för provresultat från fem till åtta år vilket har gjort normeringsarbetet mer komplicerat då hela 16 prov som administrerats över en längre tidsperiod ska läggas på exakt samma skala. Syftet med den utökade giltighetstiden var att minska antalet provtagare, vilket var en viktig ambition under pandemiåren, men även relevant fortsättningsvis då det stora antalet provtagare är en praktisk utmaning för lärosätena som ansvarar för provlokaler och personal. Den förlängda giltighetstiden verkar dock inte haft så stor effekt då antalet provtagare åter är i linje med de prov som gavs innan pandemin, och tycks öka. Detta diskuteras mer nedan.

Normeringen av provet genererar tre olika värden; en normerad poäng för vardera provdel (kvantitativ och verbal) och en poäng för det totala provresultatet, vilket utgörs av medelvärdet av den kvantitativa och den verbala provpoängen. Som beskrivits i denna rapport så är anledningen till att tre normerade provpoäng redovisas att kunna vikta en provdel högre än den andra i antagningen. Detta var den huvudsakliga orsaken till revideringen av provet 2011, då införandet av nya delprov och ett mer balanserat verbalt och kvantitativt innehåll gav nödvändiga förutsättningar för att kunna normera de två provdelarna separat. Användandet av separata provpoäng i antagningen har

dock till dags dato inte införts annat än i viss försöksverksamhet till ingenjörsutbildningar. Än så länge redovisas dessa separata poäng i huvudsak i analyser av utfall, som denna rapport. I praktisk användning är det den sammanvägda poängen som gäller. Om detta kommer att förändras kommer det att bli viktigt att följa utvecklingen, inte minst när det gäller hur provtagare resonerar och vilka strategier de väljer. Detta kan också få konsekvenser för normeringen om det visar sig att motivationen att prestera högt varierar mellan provtagargrupper och mellan delprov.

Resultatet visar också att 2024 års prov i huvudsak inte avviker från tidigare prov när det gäller egenskaper och provtagargruppens sammansättning och resultat. Sammanlagt var det 111 671 personer som genomförde högskoleprovet 2024, vilket är 10 605 fler än året innan och 14 662 fler än 2019 som kan betraktas som ett normalår, det vill säga innan covid-pandemins särskilda omständigheter.

Även om gruppen provtagare under 2024 var något fler än året innan var resultaten i huvudsak jämförbara, och inga större skillnader i prestation kunde noteras jämfört med föregående år. Inte heller sammansättningen av provtagargruppen förändrades nämnvärt, vilket kan förklara att inga större avvikelser i prestation kunde noteras. Provtagargruppernas sammansättning och prestation på provet har sett ungefär lika ut över flera år: Provet är mest populärt bland yngre personer, där de som nyligen slutat gymnasiet eller är i slutet av sin utbildning är i majoritet. Detta har varit ett tydligt mönster sedan provet blev tillgängligt för alla i början av 1990-talet, och har inte förändrats efter att nedre åldersgränser infördes. Den tillfälliga åldersgränsen 19 år under 2021 hade större betydelse än den om 18 år som infördes 2022, eftersom det varit en relativt liten grupp provtagare under 18 år under tiden provet var öppet för alla. Gruppen provtagare som är 20 år eller yngre utgör i nuläget mellan 50 och 60 procent av provtagarna och tillsammans med den näst yngsta åldersgruppen (21–24 år) utgör de mellan 80 och 85 procent av provtagargruppen. Att det ser ut så är också rimligt utifrån att det är dessa grupper som är mest aktuella för att söka en högskoleutbildning, även om det givetvis också finns äldre personer som söker sig till högskolan. Vissa tar dock provet utan att söka till högskolan inom den tidsperiod som provresultatet är giltigt, och det kan sannolikt finnas många skäl till detta. Kanske räckte inte resulta-

tet till den utbildning som personen vill söka sig till, eller så har omständigheterna förändrats. Några har sannolikt inte heller för avsikt att söka en högskoleutbildning inom denna tidsperiod och tar provet av andra skäl. Baserat på antalet provtagare, deras ålder och gymnasiebetyg kan det dock konstateras att högskoleprovet för de flesta fungerar som en ytterligare väg in i högskolan och ett komplement till gymnasiebetygen snarare än det enda möjliga alternativet. En viktig orsak till att provet är populärt bland sökande som har en traditionell studiebakgrund och ofta relativt goda gymnasiebetyg är givetvis att sökande inte har något att förlora på att ta provet, men förstås också att det till vissa utbildningar är en hård konkurrens och att en sökandes kunskaper kanske inte reflekteras av gymnasiebetygen, av olika skäl. När det gäller provets funktion och relevans bör man också beakta att omständigheterna sett olika ut över tid då samhället, högskolan och studenternas bakgrund och ekonomiska förutsättningar har förändrats sedan provet initialt planerades, och sedan infördes. Eftersom provtagargruppen i hög utsträckning speglar samhället i stort kan det nog också förväntas att provtagarnas bakgrund blir allt mer heterogen vad gäller tidigare utbildning. Detta som en konsekvens av att svensk skola blir allt mindre likvärdig men också att många provtagare har en annan behörighetsgivande utbildning än den traditionella gymnasieskolan. För den som inte har aktuella betyg från svensk gymnasieskola kan provet utgöra den enda möjligheten att konkurrera. Det kan i synnerhet gälla sökande med äldre betyg, med behörighet från folkhögskola eller med utländska betyg. När det gäller provtagarnas utbildningsbakgrund så har inte heller den förändrats de senaste åren, inte heller fördelningen män och kvinnor, där det är fler kvinnor än män som tar provet. Ett inte oväntat resultat i analysen av 2024 års prov var könsskillnaderna i prestation, där män presterar bättre på alla delprov men i synnerhet de kvantitativa delarna. Att män och kvinnor presterar olika på provet är något som följt provet sedan det infördes. Trots stora ansträngningar att konstruera prov som inte ger fördelar åt någon grupp av provtagare så är könsskillnaderna alltså stabila. Även om det bör anses vara ett problem är det ett generellt sådant. Forskning visar att det finns systematiska gruppskillnader som kan kopplas till olika typer av kunskapsmätningar, där män i regel presterar bättre än kvinnor på prov, i synnerhet prov med uppgifter av flervalsskaraktär (Wikström, 2008; Saygin, 2020; Shear, 2023).

Eftersom män generellt sett presterar bättre på prov än kvinnor, och kvinnor generellt sett har högre betyg än män (Saygin, 2020), i ett system där högskolorna antar majoriteten utifrån deras gymnasiebetyg, skulle man kanske förvänta sig att högskoleprovet är mer attraktivt för män än för kvinnor. Statistiken från provet visar dock att så inte är fallet, utan det är fler kvinnor än män som tar provet. Sannolikt är detta en effekt av intresset för högskolestudier, då det är fler kvinnor än män som söker sig till högre utbildning, och samma sak gäller skillnaderna när det gäller provtagarnas utbildningsbakgrund. Där emot går det inte att utesluta att grupperna skiljer sig även på andra sätt, eftersom det är individens val att ta provet eller inte och det därmed sker en självselektion till provet. Utan att kunna observera totalgruppen eller ett representativt urval är faktiska gruppskillnader svåra att studera.

Resultatskillnaden mellan totalgrupperna män och kvinnor var både vid vårens och höstens prov ungefär som tidigare år. De största poängskillnaderna kan noteras i de kvantitativa delproven XYZ följt av KVA, samt det verbala delprovet ELF som ligger i paritet med KVA i poängskillnad, till männens fördel. Mycket små könsskillnader kan noteras i de verbala delproven ORD, LÄS och MEK – i regel mindre än en råpoäng - och även där till männens fördel. Standardavvikelseerna var liknande för både höstens och vårprov.

Om man ser till hur provtagare med olika bakgrund presterar på provet så har inte heller någon större förändring skett från tidigare prov. Tidigare utbildning har betydelse för prestationen på provet, där fler studieår ger ett högre provresultat. Bland de provtagare som har en studieförberedande gymnasial utbildning har de med en naturvetenskaplig inriktning de högsta poängen. Att provtagare med en teoretisk gymnasieutbildning presterar högre än andra är förväntat eftersom dessa personer generellt sett är mer högpresterande i utbildningssammanhang samt att dessa utbildningar i hög grad förmedlar de kunskaper som provet mäter. När det gäller resultat och ålder finns det ett tydligt samband mellan provpoäng och ålder på den verbala delen, där äldre provtagare presterar bättre än yngre, och till det sambandet bidrar ORD-provet mest. När det gäller den kvantitativa provdelen finns inte något sådant tydligt samband; däremot avviker den yngsta gruppen (–20 år) genom att prestera bättre än äldre provtagare. Detta är tydligast på XYZ och KVA medan det är mindre tydligt på NOG och DTK. Sannolikt har det att göra med att XYZ och KVA är mer matematiskt inriktade och det därigenom är en till hjälp

att ha gymnasieskolans kurser i matematik nära i tid. I linje med detta har provtagare som går eller nyss avslutat ett gymnasieprogram med en naturvetenskaplig-teknisk inriktning en fördel i synnerhet inom den yngre gruppen.

Även om resultaten på proven ställs i jämförelse med prov från tidigare år så är det inte helt enkelt att göra jämförelser mellan provtagargrupper över tid, eftersom grupperna inte med säkerhet kan ses som helt jämförbara. Vid de provtillfällen som anordnades våren 2022 var det till exempel ovanligt många förstagångstagare. Då var 71 procent av provtagargruppen förstagångs-provtagare, vilket är den högsta siffran på många år (bortsett från provet på hösten 2020 då det bara var personer utan giltigt provresultat som fick ta provet). Vid höstprovet 2022 var antalet förstagångsprovtagare på en mer "normal" nivå med 57 procent av provtagargruppen, och de prov som gavs 2024 avvek inte heller från tidigare "normalår". 58 procent av provtagarna på våren tog provet för första gången och 53 procent av provtagarna på hösten. Intresset för provet och de mekanismer som styr valet att ta provet flera gånger kan man bara spekulera om. Den stora ökningen av förstagångsprovtagare våren 2022 har sannolikt att göra med eftersläpande pandemieffekter.

Det finns många olika faktorer som påverkar prestation på prov. Först och beror förstås provresultatet på provtagarnas kunskaper och färdigheter inom de områden som provet ska mäta. Men andra saker kan också påverka om provtagare presterar bättre eller sämre än förväntat, och inte sällan påverkas olika grupper av provtagare på olika sätt. Det kan exempelvis handla om så kallade provtagarstrategier (Baldiga, 2014; Ellis & Ryan, 2003; Ben-Shakar & Sinai, 1991), vilka kan påverka resultatet positivt, men också testängslan (Hancock, 2001; Cassady & Johnson, 2002; Dodeen, 2009), som förväntas påverka negativt. I en studie av hur testängslan påverkar prestation på högskoleprovet (Stenlund, Eklöf & Lyrén, 2016) påvisades skillnader i såväl strategier som motivation och ängslan mellan låg- och högpresterande och mellan män och kvinnor. När det gäller provtagarstrategier så har det varit ett uttalat mål i provkonstruktionen att provet inte ska vara känsligt för sådant. Den förbättring som upprepat provtagande ofta resulterar i handlar dock sannolikt inte om att provtagarna lär sig lösningsprocesser eller liknande, dvs. att de "överlistar" provet. Sannolikt är det i stället så att många förstagångsprovtagare underpresterar något på grund av att de inte använder tiden helt optimalt, något som de kan lära sig med tiden. Därav ser man den största förbättringen

mellan första och andra provtillfället, något som varit stabilt över tid och olika versioner av högskoleprovet (se t.ex. Henriksson, 1991, 1993, 1995 samt Henrikson och Bränberg, 1992, 1994; Strömbäck Hjärne 2020; Ståhlberg (u.å.). Det är också oklart hur olika provtagare påverkas av den tidspress som finns. Forskning visar att många provtagare tycks tillämpa gissning i högre utsträckning mot slutet av de olika provpassen, och att provtagare som har dyslexi och därigenom fått utökad provtid presterar bättre då jämfört med när de fått samma tidsramar som övriga provtagare, vilket skulle kunna innebära att dessa provtagare har en fördel gentemot andra (Strömbäck Hjärne 2020). Det finns dock ännu inga publicerade studier av hur provtagare hanterar de tidsramar som finns och vilka strategier de använder. Detta är dock en viktig fråga för framtida forskning, eftersom ett tidspressat prov riskerar validitetsproblem genom att provtagare inte förmår att visa vad de egentligen kan.

Slutligen bör nämnas att det finns ett antal faktorer att ta i beaktande när det gäller tolkningen av de gruppskillnader som redovisats. Deltagarna i högskoleprovet är en utvald grupp på så sätt att de själva valt att göra ett prov som inte är obligatoriskt. Det innebär att det varken är ett slumpmässigt eller representativt urval. Forskning har visat att det är till männens fördel när selektiviteten i grupperna är hög (se t.ex. Wilder & Powell, 1989; Cleary, 1991; Willingham & Cole, 1977). Dock finns ingen sådan forskning i en svensk kontext.

Referenser

- Baldiga, K. (2014). Gender differences in willingness to guess. *Management Science*, 60, 434–448. doi:10.1287/mnsc.2013.1776
- Berggren, S. (2025). *Högskoleprovet – en historisk bakgrund 1965–2023* (BVM arbetsrapport). Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Ben-Shakhar, G., & Sinai, Y. (1991). Gender differences in multiple-choice tests: The role of differential guessing tendencies. *Journal of Educational Measurement*, 28, 23–35.10.1111/jedm.1991.28.issue-1
- Cassady, J. C., & Johnson, R. B. (2002). Cognitive test anxiety and academic performance. *Contemporary Educational Psychology*, 27, 270–295.
- Cleary, A. (1991). *Gender Differences in Aptitude and Achievement Test Scores*. I Invitational Conference Proceedings, ETS. p 51-90.
- Dodeen, H. (2009). Test-related characteristics of OUAEU student: Test-anxiety, test-taking skills, guessing, attitudes toward tests, and cheating. *Journal of Faculty of Education*, 6, 31–66.
- Ellis, A. P. J., & Ryan, A. M. (2003). Race and cognitive-ability test performance: The mediating effects of test preparation, test-taking strategy use and self-efficacy. *Journal of Applied Social Psychology*, 33, 2607–2629.
- Hancock, D. R. (2001). Effects of test anxiety and evaluative threat on students' achievement and motivation. *The Journal of Educational Research*, 94, 284–290.10.1080/00220670109598764
- Henriksson, W. (1991). *Effekter av upprepat provtagande* (Pm nr. 40). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen, Avdelningen för pedagogiska mätningar.

- Henriksson, W. (1993). *The problem of repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 5). Umeå: University of Umeå, Department of Education, Division of Educational Measurement.
- Henriksson, W. (1995). *Repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 13). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.
- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1992). *Effekten av upprepat provtagande. En studie av poängförändringar från första till andra provgenomförandet* (Pm nr 70). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.
- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1994). The effects of practice on the Swedish Scholastic Aptitude Test. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 38(2), 129-148.
- Henrysson, Sten (1994). Högskoleprovets historia: några bidrag. PM : pedagogiska mätningar, 1100-696X ; 91. Umeå: Umeå universitet
- Henrysson, S. & Wedman, I. (1995). Betygen och antagningen: en historik, i RUT 93 *Urvalsmetoder*. Stockholm: Fritze, s. 7-46.
- Laukaiyte, I., Lyrén, & P.-E., & Cobian, L. (2024a). *Normering av högskoleprovet våren 2024* (Arbetsrapport nr 68). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Laukaiyte, I., Lyrén, & P.-E., & Cobian, L. (2024b). *Normering av högskoleprovet hösten 2024* (Arbetsrapport nr 69). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Lyrén, P.-E., & Ögren, G. (2013). *Det nya högskoleprovet – Några valideringsstudier* (Arbetsrapport nr 49). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Saygin, P. Ö. (2020). Gender bias in standardized tests: Evidence from a centralized college admissions system. *Empirical Economics*, 59(2), 1037–1065. <https://doi.org/10.1007/s00181-019-01662-z>

- Shear, B. R. (2023). Gender bias in test item formats: Evidence from PISA 2009, 2012, and 2015 math and reading tests. *Journal of Educational Measurement*, 60(4), 676–696. <https://doi.org/10.1111/jedm.12372>
- SOU 2017:20. Tillträdesutredningen. *Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Stage, C. (2005). *Socialgruppsskillnader i resultat på högskoleprovet* (BVM 11:2005). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för beteendevetenskapliga mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2001). *Högskoleprovets utveckling under åren 1977–2000. Provets sammansättning och provtagargruppens sammansättning och resultat* (Pm nr 169). Umeå: Umeå universitet, Enheten för Pedagogiska mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2010). *Ett nytt högskoleprov. Bakgrund och konsekvenser* (BVM 42:2010). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Stenlund, T., Eklöf, H., och Lyrén, P.-E. (2016). Group differences in test-taking behaviour: an example from a high-stakes testing program. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*. doi: 10.1080/0969594X.2016.1142935
- Stålberg, S. (u.å). *Upprepade prov – upprepade framgångar? En analys av flergångsdeltagare på högskoleprovet*. Umeå: Umeå universitet, institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Strömbäck Hjärne, M. (2020): Just Enough Time to Level the Playing Field: Time Adaptation in a College Admission Test, *Scandinavian Journal of Educational Research*, DOI:10.1080/00313831.2020.1788143
- Törnkvist, B. & Henriksson, W. (2004). *SweSAT repeat* (Em No. 24). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.

- Törnkvist, B. & Henriksson, W. (2006). *Validity issues concerning repeated test taking of the SweSAT* (Em No. 56). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för Beteendevetenskapliga mätningar
- Wedman, J. (2017). *Theory and validity evidence for a large-scale test for selection to higher education* (Doktorsavhandling). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wikström, C. (2008). *Urvalsprov ur ett svenskt och internationellt perspektiv*. (BVM Rapport 2008:35). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för Beteendevetenskapliga mätningar
- Wikström, C. & Laukaiyte, I. (2022). *Högskoleprovet våren och hösten 2020: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (BVM 68: 2022) Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wikström, C. & Laukaiyte, I. (2022). *Högskoleprovet våren och hösten 2021: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (BVM 71:2022). Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wikström, C., Laukaiyte, I., & Lyrén, P-E. (2023). *Högskoleprovet våren och hösten 2022: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (BVM 72:2023). Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wikström, C., Laukaiyte, I., & Lyrén, P-E. (2024). *Högskoleprovet våren och hösten 2023: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (BVM 73:2024) Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wilder, G., & Powell, K. (1989). *Sex Differences in Test Performance: A Survey of the Literature* (College Board Report, No 89-3). Educational Testing Service: Princeton
- Willingham, W. W. & Cole, N.S. (1997). *Gender and Fair Assessment*. Mahwah, New Jersey: LEA.

Ögren, G., Stage, C., Åström, K., & Lexelius, A. (1995). *Försök inför förändring av högskoleprovets utprövningsrutiner* (Pm nr 107). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.

Kvantitativ del högskoleprovet 2024-04-13

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel prov- deltagare (%)	Kumulativ an- del provdeltaga- re (%)
0 - 17	0.0	982	1.6	1.6
18 - 19	0.1	1079	1.7	3.3
20 - 21	0.2	1517	2.4	5.7
22 - 23	0.3	2101	3.4	9.1
24 - 26	0.4	3834	6.1	15.2
27 - 28	0.5	2700	4.3	19.5
29 - 32	0.6	5847	9.3	28.8
33 - 35	0.7	4290	6.8	35.7
36 - 39	0.8	5617	9.0	44.7
40 - 43	0.9	5351	8.5	53.2
44 - 46	1.0	3817	6.1	59.3
47 - 50	1.1	4836	7.7	67.0
51 - 54	1.2	4706	7.5	74.5
55 - 57	1.3	3240	5.2	79.7
58 - 60	1.4	2899	4.6	84.3
61 - 64	1.5	3570	5.7	90.0
65 - 67	1.6	2270	3.6	93.6
68 - 69	1.7	1264	2.0	95.7
70 - 71	1.8	1032	1.6	97.3
72 - 74	1.9	1083	1.7	99.0
75 - 80	2.0	599	1.0	100.0
		62 634	100.0	

Medelvärde = 0.94

Standardavvikelse = 0.45

Verbal del högskoleprovet 2024-04-13

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel prov- deltagare (%)	Kumulativ an- del provdeltag- are (%)
0 - 18	0.0	2122	3.4	3.4
19 - 20	0.1	1372	2.2	5.6
21 - 22	0.2	1765	2.8	8.4
23 - 25	0.3	3223	5.1	13.5
26 - 28	0.4	3613	5.8	19.3
29 - 32	0.5	5658	9.0	28.3
33 - 35	0.6	4491	7.2	35.5
36 - 38	0.7	4656	7.4	42.9
39 - 42	0.8	6251	10.0	52.9
43 - 45	0.9	4622	7.4	60.3
46 - 50	1.0	7007	11.2	71.5
51 - 53	1.1	3793	6.1	77.6
54 - 56	1.2	3286	5.2	82.8
57 - 59	1.3	2791	4.5	87.3
60 - 62	1.4	2483	4.0	91.2
63 - 65	1.5	1925	3.1	94.3
66 - 68	1.6	1532	2.4	96.7
69 - 70	1.7	681	1.1	97.8
71 - 72	1.8	537	0.9	98.7
73 - 75	1.9	528	0.8	99.5
76 - 80	2.0	298	0.5	100.0
		62 634	100.0	

Medelvärde = 0.83

Standardavvikelse = 0.43

Fördelningstabell högskoleprovet 2024-04-13

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.00	249	0.4	0.4
0.05	305	0.5	0.9
0.10	444	0.7	1.6
0.15	681	1.1	2.7
0.20	889	1.4	4.1
0.25	1012	1.6	5.7
0.30	1259	2.0	7.7
0.35	1462	2.3	10.1
0.40	1621	2.6	12.6
0.45	1941	3.1	15.7
0.50	1978	3.2	18.9
0.55	2335	3.7	22.6
0.60	2527	4.0	26.7
0.65	2674	4.3	30.9
0.70	2873	4.6	35.5
0.75	2740	4.4	39.9
0.80	3037	4.8	44.7
0.85	2909	4.6	49.4
0.90	3001	4.8	54.2
0.95	2947	4.7	58.9
1.00	2719	4.3	63.2
1.05	2756	4.4	67.6
1.10	2656	4.2	71.9
1.15	2456	3.9	75.8
1.20	2260	3.6	79.4
1.25	2063	3.3	82.7
1.30	1948	3.1	85.8
1.35	1699	2.7	88.5
1.40	1495	2.4	90.9
1.45	1215	1.9	92.8
1.50	1071	1.7	94.6
1.55	930	1.5	96.0
1.60	719	1.1	97.2
1.65	536	0.9	98.0
1.70	426	0.7	98.7
1.75	321	0.5	99.2
1.80	190	0.3	99.5
1.85	114	0.2	99.7
1.90	89	0.1	99.9
1.95	65	0.1	100.0
2.00	22	0.0	100.0
62 634		100.0	

Medelvärde = 0.89

Standardavvikelse = 0.39

Kvantitativ del högskoleprovet 2024-10-20

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel prov- deltagare (%)	Kumulativ an- del provdelta- gare (%)
0 - 16	0.0	824	1.7	1.7
17 - 18	0.1	822	1.7	3.4
19 - 20	0.2	1165	2.4	5.7
21 - 22	0.3	1462	3.0	8.7
23 - 24	0.4	1755	3.6	12.3
25 - 27	0.5	2868	5.8	18.1
28 - 30	0.6	3165	6.5	24.6
31 - 34	0.7	4503	9.2	33.8
35 - 38	0.8	4499	9.2	43.0
39 - 42	0.9	4298	8.8	51.7
43 - 45	1.0	3220	6.6	58.3
46 - 49	1.1	4052	8.3	66.5
50 - 53	1.2	3683	7.5	74.1
54 - 56	1.3	2560	5.2	79.3
57 - 60	1.4	3130	6.4	85.7
61 - 63	1.5	1956	4.0	89.7
64 - 66	1.6	1720	3.5	93.2
67 - 69	1.7	1388	2.8	96.0
70 - 71	1.8	738	1.5	97.5
72 - 73	1.9	568	1.2	98.7
74 - 80	2.0	661	1.3	100.0
		49 037	100.0	

Medelvärde = 0.96

Standardavvikelse = 0.44

Verbal del högskoleprovet 2024-10-20

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel prov- deltagare (%)	Kumulativ an- del provdelta- gare (%)
0 - 19	0.0	1620	3.3	3.3
20 - 21	0.1	1006	2.1	5.4
22 - 24	0.2	1913	3.9	9.3
25 - 27	0.3	2264	4.6	13.9
28 - 30	0.4	2808	5.7	19.6
31 - 33	0.5	3140	6.4	26.0
34 - 36	0.6	3407	6.9	33.0
37 - 40	0.7	4699	9.6	42.5
41 - 44	0.8	4938	10.1	52.6
45 - 48	0.9	4913	10.0	62.6
49 - 52	1.0	4556	9.3	71.9
53 - 55	1.1	3154	6.4	78.3
56 - 59	1.2	3465	7.1	85.4
60 - 61	1.3	1469	3.0	88.4
62 - 64	1.4	1897	3.9	92.3
65 - 67	1.5	1491	3.0	95.3
68 - 69	1.6	741	1.5	96.8
70 - 71	1.7	549	1.1	97.9
72 - 73	1.8	415	0.8	98.8
74 - 75	1.9	285	0.6	99.4
76 - 80	2.0	307	0.6	100.0
		49 037	100.0	

Medelvärde = 0,83

Standardavvikelse = 0,42

Fördelningstabell högskoleprovet 2024-10-20

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.00	228	0.5	0.5
0.05	278	0.6	1.0
0.10	390	0.8	1.8
0.15	512	1.0	2.9
0.20	591	1.2	4.1
0.25	775	1.6	5.7
0.30	876	1.8	7.4
0.35	1043	2.1	9.6
0.40	1232	2.5	12.1
0.45	1405	2.9	14.9
0.50	1509	3.1	18.0
0.55	1685	3.4	21.5
0.60	1821	3.7	25.2
0.65	2024	4.1	29.3
0.70	2227	4.5	33.8
0.75	2273	4.6	38.5
0.80	2368	4.8	43.3
0.85	2381	4.9	48.2
0.90	2512	5.1	53.3
0.95	2431	5.0	58.2
1.00	2289	4.7	62.9
1.05	2233	4.6	67.5
1.10	2129	4.3	71.8
1.15	2026	4.1	75.9
1.20	1890	3.9	79.8
1.25	1673	3.4	83.2
1.30	1527	3.1	86.3
1.35	1332	2.7	89.0
1.40	1134	2.3	91.3
1.45	938	1.9	93.3
1.50	816	1.7	94.9
1.55	675	1.4	96.3
1.60	540	1.1	97.4
1.65	396	0.8	98.2
1.70	288	0.6	98.8
1.75	246	0.5	99.3
1.80	134	0.3	99.6
1.85	95	0.2	99.8
1.90	56	0.1	99.9
1.95	36	0.1	100.0
2.00	23	0.0	100.0
49 037		100.0	

Medelvärde = 0,89

Standardavvikelse = 0,38

RAPPORTER FRÅN INSTITUTIONEN FÖR BETEENDEVETENSKAPLIGA MÄTNINGAR

Utgivna rapporter i föregående serie:

<http://www.umu.se/edmeas/publikationer/index.html>

2004

- BVM nr 1. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D hösten 2003. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 2. ORDFÖRSTÅELSE. En litteraturstudie med anknytning till högskoleprovets ORD-prov. Sandra Scott
- BVM nr 3. SJÄLVVÄRDERING SOM METOD FÖR ATT MÄTA MÅLUPPFYLLELSE VIA PROV. Anna Sundström
- BVM nr 4. ATT MÄTA SKRIVFÖRMÅGA. En forskningspresentation om provformat, reliabilitet, validitet samt sociala aspekter. Marit Sigurdson
- BVM nr 5. KLASSISK OCH MODERN TESTTEORI. Analys av det teoretiska och det praktiska körkortsprovet. Marie Wiberg
- BVM nr 6. UTBYTESKOMPLETTERINGAR BLAND DEM SOM AVSLUTADE GYMNASIET 1997–2001. Differenser mellan avgångsbetyg från gymnasiet och betyg som har kompletterats efter den ordinarie gymnasieskolan. Kent Löfgren
- BVM nr 7. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2004. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 8. HÖGSKOLEPROVET OCH DE MÅLRELATERADE BETYGEN. En studie av de första eleverna med de nya gymnasiebetygen. Anders Lexelius

2005

- BVM nr 9. LÄRARES SKATTNINGAR AV SINA ELEVERS PROVRESULTAT. Gunilla Näsström
- BVM nr 10. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D våren 2004. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 11. SOCIALGRUPPSSKILLNADER I RESULTAT PÅ HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage
- BVM nr 12. ÄR DET SVÅRARE ATT DELA MED FYRA ÄN MED TVÅ NÄR MAN LÄSER MATTE C? En jämförelse av svårighetsgrad mellan olika versioner av matematikuppgifter i Nationella kursprov. Ewa Bergqvist, Anna Lind

- BVM nr 13. DEN SVENSKA FÖRARPRÖVNINGENS RESULTAT. Sambandet mellan kunskapsprovet och körprovet för underkända och godkända provtagare. Anna Sundström, Marie Wiberg
- BVM nr 14. DATORBASERADE PROV – egenskaper, möjligheter och begränsningar. Christina Wikström
- BVM nr 15. PRESTATIONSSKILLNADER MELLAN FLICKOR OCH POJKAR I NO. En studie av uppgiftsformatets betydelse i TIMSS 2003. Niklas Eriksson
- BVM nr 16. FLICKOR, POJKAR, FYSIK OCH MATEMATIK. Skillnader i inställning mellan hög- och lågpresterande i TIMSS 1995. Lena Adolfsson
- BVM nr 17. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2005. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2006

- BVM nr 18. MODELL FÖR BESKRIVNING AV KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN: EN LITTERATURSTUDIE. Tova Stenlund
- BVM nr 19. VIKTNING AV DELPROVEN I HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage, Mats Hamrén, Christina Jonsson
- BVM nr 20. TIMSS FIXPUNKTER. En analys av vad elever med olika resultat i TIMSS 2003 vet och kan göra. Peter Nyström
- BVM nr 21. MODELLPRÖVNING. Empirisk prövning av teoretiska modeller för beskrivning av kursplan för förarutbildning. Tova Stenlund
- BVM nr 22. UTVECKLING AV INSTRUMENT FÖR ATT MÄTA BEGREPPET UPPLEVD FÖRARKOMPETENS. Anna Sundström
- BVM nr 23. HUR HÖGSKOLEINSTITUTIONER OCH ENHETER KAN GRANSKA SINA KURSER UR JÄMSTÄLLDHETS- OCH GENUS-PERSPEKTIV. Nuläget och framåtblick med praktiska förslag. Kent Löfgren
- BVM nr 24. JÄMFÖRELSE AV INNEHÅLL I DEN GAMLA OCH DEN NYA KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 25. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2006. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2007

- BVM nr 26. UTVÄRDERING AV INSTRUMENT FÖR UPPLEVD TEORETISK OCH PRAKTISK KOMPETENS. Ett försök med en ny förarprovsmodell. Anna Sundström
- BVM nr 27. BEGREPPET KOMPLETTERING I ETT EXAMINATIONSPERSPEKTIV. Ett försök med det praktiska körkortsprovet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Charlotte Wahl, Bengt Holmberg
- BVM nr 28. NY KURSPLAN OCH NYA FORMER FÖR EXAMINATION. Jämförelse av förarprovet för körkort B före och efter förändringen. Marie Wiberg
- BVM nr 29. SEKVENTIELLA EFFEKTER I HÖGSKOLEPROVET AVSEENDE DELPROVET NOG. Anders Lexelius
- BVM nr 30. SAMSTÄMMIGHET MELLAN MÅL OCH PROV. En studie av det svenska förarutbildningssystemet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 31. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2007. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 32. SVENSKA SKOLANS LÄRARE OCH UNDERVISNING I MATEMATIK OCH NO I ETT INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Några resultat från TIMSS 2003. Susanne Alger

2008

- BVM nr 33. UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV INSTRUMENT INFÖR EN STUDIE AV LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 34. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2008. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 35. URVALSPROV UR ETT SVENSKT OCH INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Christina Wikström

2009

- BVM nr 36. RAMVERK FÖR NATIONELLA ÄMNESPROV I BIOLOGI, FYSIK OCH KEMI I GRUNDSKOLANS ÅRSKURS 9. Peter Nyström, Maria Åström
- BVM nr 37. KUNSKAP, INTRESSE OCH STUDIEFRAMGÅNG. En litteraturgranskning. Ingela Eriksson, Widar Henriksson

- BVM nr 38. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2009. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 39. LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. En studie av samstämmighet i bedömningen. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 40. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2009. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2010

- BVM nr 41. SAMMANHÅLLET PROV. Utvärdering av effekter av ett sammanhållet teoretiskt och praktiskt förarprov. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Wänglund
- BVM nr 42. ETT NYTT HÖGSKOLEPROV. Bakgrund och konsekvenser. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 43. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2011

- BVM nr 44. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2010. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 45. PROVTAGARES UPPFATTNING OM FÖRARPROVET. Enkätundersökning före och efter införandet av sammanhållet förarprov. Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 46. ATT MÄTA ALLMÄNHETENS KUNSKAPER OM TRAFIKSÄKERHET. Utveckling och utprovning av instrument. Anna Sundström, Per-Erik Lyrén, Susanne Alger
- BVM nr 47. SAMSTÄMMIGHET MELLAN KURSPLAN OCH PROV. En studie av kunskapsprovet för körkortsbehörighet AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 48. UTVÄRDERING AV KUNSKAPSPROVET FÖR KÖRKORTS-BEHÖRIGHET AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 49. HÖGSKOLEPROVET VÅREN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 50. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 1998–2005 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström

BVM nr 51. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 2007–2008 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström

2012

BVM nr 52. DET NYA HÖGSKOLEPROVET. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat hösten 2011. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 53. PROV FÖR FÖRARBEVIS FÖR MOPED KLASS II. Susanne Alger, Widar Henriksson, Hanna Eklöf

BVM nr 54. PROV FÖR FÖRARBEVIS FÖR MOPED KLASS II. Enkätstudie avseende provkonstruktion och provgenomförande. Susanne Alger

BVM nr 55. SÄMRE ÅR FÖR ÅR? En studie av förändringen av andelen godkända på körprov för körkortsbehörighet B. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2013

BVM nr 56. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2012. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 57. DET PRAKTISKA KÖRPROVET 2009–2011. Analys av datas tillförlitlighet samt provresultat och trender. Susanne Alger, Hanna Eklöf

BVM nr 58. NYA KURS PROV I BIOLOGI OCH KEMI FÖR GYMNASIESKOLAN. Bakgrund och resultat 2011. Gunnel Grelsson, Göran Bergqvist, Niklas Jacobsson

BVM nr 59. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2013. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Gunilla Ögren

2014

BVM nr 60. UPPFÖLJNING AV SAMMANHÅLLET FÖRARPROV. Utvärdering av effekter av ett sammanhållet teoretiskt och praktiskt förarprov mellan 2007 och 2013. Susanne Alger, Hanna Eklöf

BVM nr 61. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2014. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Gunilla Ögren

2016

- BVM nr 62. TRENDER 1998–2015 AVSEENDE FÖRÄNDRINGEN AV ANDELEN GODKÄNDA PÅ KÖRPROV FÖR KÖRKORTSBEHÖRIGHET B. Susanne Alger, Hanna Eklöf
- BVM nr 63. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2015. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén
- BVM nr 64. JÄMFÖRELSE MELLAN PROVORTER. En studie av körprov för behörighet B. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2017

- BVM nr 65. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2016. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén
- BVM nr 66. SAMMA PROV – ANDRA PROVTAGARE. En studie av förändringar i körprovresultat och provtagargruppens sammansättning. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2018

- BVM nr 67. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2017. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén

2019

- BVM nr 68. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2018. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén, Inga Laukaityte

2021

- BVM nr 69. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2019. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga Laukaityte

2022

- BVM nr 70. HÖGSKOLEPROVET HÖSTEN 2020. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga Laukaityte

2023

- BVM nr 71. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2021. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga Laukaityte, Per-Erik Lyrén

BVM nr 72. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2022. Provtagar-
gruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga
Laukaityte, Per-Erik Lyrén

2024

BVM nr 73. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2023. Provtagar-
gruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga
Laukaityte, Per-Erik Lyrén